✝ Cu Dumnezeu înainte!

MIȘCAREA

Apare bilunar
8 pagini – 50 lei

Publicație a Noii Generații
Editor: Mișcarea Pentru România

Anul II, Nr. 7 (12)
1 –15 Iulie 1993

9.198.163

DIN SUMAR

IUGOSLAVIA pag. 2

RĂSPUNS D-LUI SHAFIR pag. 2

MIȘCĂRI ÎN AMERICA pag. 4

PERSONALITĂȚI: ANTON GOLOPENȚIA pag. 8

VINOVAȚI CĂ SUNTEM TINERI

– ultimul cuvânt –

Suntem vinovați. Noi, tinerii, am săvârșit cea mai cumplită crimă împotriva umanității: am murit în diferite mișcări revoluționare, am cerut îndurerați libertate și adevăr, ne-am aruncat naivi și entuziaști în lupta cu morile de vânt...

Ar trebui să îngenunchem cu umilință în fața d-lui Iliescu și să primim ca pe-o binecuvântare stigmatele de golani, legionari, elemente turbulente, etc. Ar trebui să cerem singuri reînființarea lagărelor de muncă, de unde am putea ieși bătrâni și educați, posesorii unei „morale sănătoase". Da, și fără visuri. Obosiți. Depersonalizați. Deposedați de ideea revoltei. Cadavre ambulante, atât de utile societății liniștite pe care se străduiesc s-o făurească oamenii de vază ai statului. Câtă nerușinare! Cât dispreț față de Dumnezeu!

Și dumneavoastră, părinții noștri, ne considerați fii rătăcitori. Ați muncit din răsputeri pentru a ne crește, v-ați plecat capetele în fața șefilor de partid, pe timpuri. Chiar trebuie să ne călcăm și noi demnitatea în picioare, chiar trebuie să ni se pară un chin creșterea copiilor noștri? Chiar credeți că tinerii se vor prezenta în masă la televiziune, cerând (într-o emisiune transmisă la o oră de vârf, c-așa-i modal) iertare pentru că sunt tineri? Chiar credeți că vor înainta spășiți organelor în drept rugămintea scrisă de a fi trimiși în tabere de muncă patriotică unde seara, disidenți ca Dinescu, Păunescu, Sergiu Nicolaescu, Brucan, Bârlădeanu și alții le vor ține cursuri de morală, împărtășindu-le câte ceva din vasta lor experiență?

Sunteți dominați de lașitate și frică. Țineți cu dinții de puțina avere agonisită în epoca răposatului și ne oferiți exemplele personale de viață liniștită. Vă întreb însă: aveți și alte bucurii în afara celor când găsiți salam cu zece lei mai ieftin (subiect de discuție pentru o zi)? Faceți ceva concret pentru a ieși din situația asta infernală, în afară de bârfa atotștiutoare de la cozile de pâine? „Sunteți tineri, e rândul vostru să faceți ceva", ne spuneți. Și-atunci nu vi se pare că stați ca niște cucuvele pe acoperișul unui paradox, pe de o parte îndemnându-ne să stăm cuminți și pe de alta să facem ceva?

Calmați-vă, nu vă tulbură nimeni bârfa de la cozi și statul la televizor. Vedeți-vă de problemele voastre mărunte, pentru că noi, într-adevăr, **vrem să facem ceva.**

– SFÂRȘIT –

Ștefan Doru DĂNCUȘ

„Știm că dacă nu e nimeni care să ia seamă, neamul nostru și poate întreg veacul pot să piară, destrămate de necredința în gând, în faptă, în neam și în omenire, de care bolim cu toții. Și ieșim din noi părăsind îndrăznelile de singuratic ale cugetării noastre, pentru a da mână de ajutor la sprijinirea clădirii clătinânde a vremii. Dar poate venim, noi tinerii, la această treabă prea pătimași pe de-a întregul, căci ne alegem totdeauna nu numai cu mâinile, dar și cu sufletele însângerate."

„Fie ca să avem parte și de naturile profetice care să-i dea strălucire acestei opere. Profeții sunt însă un dar al divinității și chemarea lor la viață nu e în puterea omului. În schimb, să ne așezăm la lucru și să facem muncă utilă, recâștigându-i țării trecutul ei – e în puterea noastră. Aceasta e, cred, opera care se cere îndeplinită acum de noi, cărturarii tineri."

ANTON GOLOPENȚIA

Anul II Nr. 7 (12)
1 – 15 iulie 1993 • MIȘCAREA

ACUM, CA ȘI ATUNCI

Motto:

„Vom omorî o parte dintre sârbi, vom disloca alta și-i vom converti pe cei rămași la catolicism – așa îi vom transforma în croați". (secundul de poglavnik Mile Budak, 10 aprilie 1941, după declararea Statului Independent Ustaș Croat)

Statul Independent Croat format în primăvara lui '41 includea, din directivele Reichului german aflat în culmea ascensiunii sale războinice, regiuni care nu făcuseră parte niciodată din Croația Imperiului austro-ungar. O treime din populația totală era formată din sârbi, iar Biserica Ortodoxă Sârbă avea nouă dioceze cu peste 800 de biserici. Arătând împrejurările care au urmat înființării statului ustaș, un important istoric croat, dr. Viktor Novak scria: *„În primele zile ale regimului ustaș era deja clară singura poziție, una criminală, ce va fi luată împotriva Ortodoxiei și a poporului sârb. Era evident că populația ortodoxă n-o să fie privită nici măcar ca o clasă secundară, ci ca una în afara legii."* Imediat după înființare, poglavnikul, conducătorul statului, dr. Ante Pavelic, semnează un decret prin care unitățile și organizațiile ustașe primesc dreptul de a distruge bisericile și mănăstirile ortodoxe, muzee, biblioteci și arhive.

Ordinele oficiale erau date de monstruosul *„Departament de Distrugere a Bisericilor Sârbești"*, ce opera sub comanda Cartierului general ustaș. În Osjek, Ilok, Banja Luka, Bihac, Kostjnica, Virovitica, Dubica și în alte orașe bisericile au fost demolate cu prizonieri sârbi ce erau puși să muncească sub amenințarea pedepsei cu moartea. Alt mod de pângărire și distrugere a locașurilor de cult ortodoxe a fost convertirea și adaptarea acestora pentru ritul romano-catolic. Arhiepiscopii ce raportau astfel de convertiri și adaptări erau decorați de poglavnik.

Sârb decapitat de croați, 7 feb. 1942, Draculic (arhivă)

Locașurile de rugăciune sunt transformate în locuri de execuție doar pentru că aparțineau ritului ortodox. În Dranksenic, ustașii au împușcat în biserică, într-o singură zi, 360 de bărbați, femei și copii; localnicii din satul Kusonje au fost închiși în biserică și li s-a dat foc: toți au ars de vii. Pe 5 august 1941, în biserica din Glina, au fost omorâți 500 de creștini ortodocși. Stă scris că în timpul masacrului sângele curgea afară șuvoaie pe pragul bisericii. Singurul supraviețuitor al măcelului, Ljuban Jednak, și-a depus mărturia în octombrie '46 la procesul din Zagreb: *„ Stăteam pe jos în biserică. Totul era pregătit pentru liturghie... Înainte de căderea nopții s-a auzit o mașină oprind în fața bisericii. Ustașii au năvălit înăuntru. Au țipat să aprindem lumânările... Ne-au pus să ne dezbrăcăm și să aruncăm hainele într-o grămadă. «—Voi, sârbilor, ați fost condamnați la moarte în 1918 și astăzi sentința va fi îndeplinită...» «— Vino aici, au strigat la cineva, și pune-ți capul pe masă. Acum cântă! » În timp ce cânta, un ustaș l-a tăiat la gât și sângele ne-a împroșcat pe toți. L-au mai tăiat de câteva ori la ceafă și când a căzut pe podea i-au tăiat capul. Corpul l-au luat și l-au aruncat într-un camion... Și așa au încărcat camion după camion. Toată biserica era scăldată în sânge și era luminată de lumânări... Apoi camionul a pornit încărcat cu oameni măcelăriți, printre care mă aflam și eu... O femeie părea să fie încă în viață. Doamne, câte îi făcuseră... Au violat-o deasupra gropii... Apoi au lovit-o în cap și au aruncat-o în groapă... A coborât apoi unul dintre ei și i-a smuls inelul de aur de la mână... La gura gropii, ustașii izbeau oamenii cu ciocane și topoare..."*

Documente, ce au fost publicate doar parțial, indică participarea activă la genocid, alături de ustași, a reprezentanților Bisericii Catolice.

„ Sute de oameni erau îngrămădiți în bisericile ortodoxe și arși-de vii. În aceste masacre ustașii erau adesea asistați de musulmani, care fuseseră tratați de la început favorabil de către regimul lui Pavelic (în Zagreb chiar a fost construită o moschee)... Membri ai ierarhiei croate, Arhiepiscopul Saric de Sarajevo bunăoară, au girat aceste măceluri, iar membri ai ordinului franciscan chiar au participat activ la forțarea convertirii sârbilor și, de asemenea, la masacre." (Robert Lee Wolf – *„The Balkans of our time"*, Cambridge, 1956)

Din 557 de preoți ortodocși, 222 au fost omorâți în chinuri groaznice și 456 de biserici au fost distruse. Dintre ele mai mult de 90 la sută au fost distruse de către ustașii croați și doar restul de către nemți, în timpul luptelor sau ca represalii. De fapt aceștia din urmă păreau chiar îngroziți de cruzimile ustașilor: *„Trebuie semnalat că activitatea sporită a banditților a fost instigată de crimele comise de unitățile ustașe împotriva populației ortodoxe. Atrocitățile bestiale ale ustașilor nu s-au îndreptat doar împotriva bărbaților capabili de luptă, ci și împotriva bătrânilor, femeilor și copiilor. Croații au masacrat și au torturat cu sadism, până la moarte, aproape 300.000 de oameni."* –Raport al Gestapo-ului către Himmler din 1941.

Curzio Malaparte, în romanul *„Kaput"*, apărut în 1948, avea să descrie îngrozit un episod din biroul conducătorului ustaș: *„În timp ce vorbeau (trimisul italian Casertano și Pavelic, n. n.), am observat un coș de trestie în partea stângă a biroului poglavnikului. Capacul era ușor ridicat: puteam vedea că era plin cu fructe de mare, cel puțin așa credeam. Arătau ca stridiile scoase din carapace, acelea pe care uneori le vezi servite pe farfurii mari la „Fortnumm and Mason" în Piccadilly, Londra. Casertano m-a privit făcându-mi cu ochiul:*

— Ce-ai zice de o supă de stridii?

— Sunt stridii de Dalmația? l-am întrebat pe poglavnik.

Ante Pavelic a luat capacul coșului și mi-a arătat fructele de mare, o masă lipicioasă-gelatinoasă, apoi a spus râzând plictisit:

— Este un cadou de la credincioșii mei ustași, douăzeci de kilograme de ochi de oameni."

Relevantă este și mărturia pe care o face în 1946 generalul Mario Roatta, comandantul trupelor italiene din Iugoslavia: *„Imediat ce au venit la putere, ustașii au inițiat o campanie rasistă pentru binele rasei croate și al religiei catolice, cum au spus... Această campanie a fost caracterizată prin asasinarea a zeci de mii de oameni, între care copii, femei și bătrâni, în timp ce alte mii de oameni erau închiși în așa-numitele lagăre de internare... În multe privințe, Statul Independent Croat a încercat să copieze și să urmeze exemplul Germaniei naziste, dar la nivelul genocidului l-a depășit."*

Acum, ca și atunci, bisericile ortodoxe sunt ținta distrugerilor. Numărul celor distruse este încă greu de stabilit definitiv, dar cu siguranță sunt peste 150. Unele distruse complet, cu ajutorul mai multor detonări, pentru a fi rase de pe suprafața pământului (spre exemplu, biserica Sf. Spiridon din Petrinja a fost minată de trei ori), altele au fost lovite de obuze ale artileriei, mortiere sau mitraliere grele; clopotnițele, pereții laterali, acoperișurile, bolțile sunt parțial sau complet distruse; mai sunt cele ale căror fațade au fost distruse de focuri de mitraliere și de șrapnelele de la obuze ce au explodat în apropiere; ultima grupă a clasificării o constituie bisericile arse, unde focul a distrus iconostase, mobilă, cărți bisericești și obiecte de cult. Obiecte sacre au fost distruse sau furate de către neo-ustașii croați sau de musulmanii fundamentaliști. Mii de icoane, cărți bisericești, obiecte liturgice sunt dispărute fără urmă. Arhive și biblioteci sunt pierdute pentru totdeauna. În 1991 Centrul Memorial Jasenovac a fost pângărit, bombardat, muzeului i-au fost distruse documentele ce priveau genocidul de la care de-abia trecuseră 50 de ani. La Jasenovac, 150 kilometri sud de Zagreb, a fost cel de-al treilea lagăr de concentrare, ca mărime, din Europa, ce a funcționat din vara lui '41 până în aprilie '45, când, încercând să șteargă urmele bestialităților comise, ustașii au aruncat în aer toate instalațiile și au omorât cea mai mare parte dintre prizonieri; se pare că au scăpat numai vreo 20-30 dintre ei. Enciclopedia Holocaustului, tipărită la Londra și New York, arată că aproape 600.000 de oameni au fost omorâți în Jasenovac, cei mai mulți dintre ei, sârbi oponenți ai regimului ustaș.

Clerici catolici croați participând la o întrunire fascistă

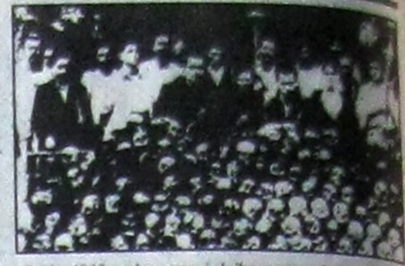

Iunie, 1945: exhumarea și slujba pentru cele 111 victime ale ustașilor, din 14 sept. 1941, din satul Podmilacje

Mass-media internațională are o vină considerabilă în războiul ce este atât de aproape de noi. Sunt difuzate fotografii cu oameni masacrați despre care se spune că sunt victimele sârbilor. Toți însă au trei degete de la mâna dreaptă tăiate – cele folosite de credincioșii ortodocși atunci când își fac semnul crucii, de asemenea semn al victoriei și al speranței pe care și-l arată pretutindeni sârbii între ei. Propaganda bolșevică de odinioară pare o joacă de copii în comparație cu înscenările împotriva sârbilor produse de presa internațională. Bineînțeles, trebuie să arunci oprobiul asupra unei națiuni pentru a putea justifica sancțiunile adoptate și chiar o intervenție armată împotriva ei. Ce se poate aștepta când se spune „bătălia împotriva ultimului bastion comunist din Europa", în timp ce la Maastricht se încearcă înființarea unui centralism măreț?

„Nu putem trece prin această lume fără suferință și privațiuni – spunea anul trecut Patriarhul Pavel al Serbiei... *Să ne amintim că suntem un popor creștin de mai bine de o mie de ani și în tot acest răstimp am învățat principiul de bază al creștinătății: fă altora ce ai vrea ca și ei să-ți facă ție. Iar esențială este dragostea și pe cel mai înalt tărâm al dragostei este aceea pentru cei care ne fac rău, ceea ce înseamnă să ne ridicăm la statura Fiului lui Dumnezeu care este în Cer și să ne purtăm conștienți că suntem poporul lui Dumnezeu, să încercăm să ne desăvârșim. Atunci Domnul ne va asculta și va aduce sfârșit războiului, așa încât pacea va domni în această lume agitată."*

Foto și text
Haralambie I. TEOFIL

MICHAEL SHAFIR SAU RADICALISMUL PSEUDO-TEMPERAT

(Răspuns la studiul „MPR – partid al unei *întoarceri radicale*")

Începem publicarea în serial a răspunsului nostru la raportul alcătuit de către dl Shafir în legătură cu MPR și „noua generație" (vezi „Mișcarea", nr. 5-6, 1993). Reproducem sumarul materialului pentru ca cititorii să poată urmări părțile în viziunea întregului.

I. 1) Genealogia ideologică a d-lui Shafir
2) Tribul politic al d-lui Shafir
II.3) Angoasele d-lui Shafir
4) Tradiția și „tradițiile" d-lui Shafir
III.5) Dl. Shafir și problema legionară
6) Dl. Shafir și „Rețeta des-ființării"
IV.7) Național-comunismul și lupta cu legionarismul
8) Pe cine și cum citează dl. Shafir: „colegiile invizibile" ale Noului Komintern
9) În loc de concluzie: Raportul d-lui Shafir este un raport de dezinformare

I. 1) De la zakordaturile kominterniste ale începutului de secol XX și până la mișcările neokominterniste din Europa central-răsăriteană, un ax a străbătut neîntrerupt veacul. Acset ax cuprinde principii și instrumente „fără frontiere", distribuite în lume cu un dispreț total pentru hărțile etnice, pentru religia lui Dumnezeu și pentru culturile și lumile organice de pe planetă. Toate doresc să cadrileze lumea în regiuni comunizate cu ajutorul armatelor revoluției itinerante și al rețelei comisariale.

Căutați în toate pușcăriile post-sovietice și nu veți găsi nici un comunist de proveniență kominternistă. Silviu Brucan a fost liderul ideologic al C.P.U.N.-ului din ianuarie. El s-a împăcat foarte bine cu mulți dintre „occidentaliștii" noștri, cât și cu d-na K. Verdery, antropolog american, a cărei carte de apărare a Occidentului împotriva „agresiunii" naționaliștilor români a fost scrisă sub îndrumarea ideologică a tovarășilor Pavel Câmpeanu, fost ilegalist P.C.R., și Zigu Ornea, cel mai tenace neo-rollerist din cultura română – cărțile d-sale fiind o probă pentru lipsa oricărei empatii în raport cu marile structuri ideatice ale acestei culturi. Însă dl. Brucan a fost în anii '50 și '60, unul dintre inițiatorii doctrinei de comunizare, de rusificare și anihilare a fundamentelor identității noastre naționale (ca și Ov. S. Crohmălniceanu, ori, mai încoace, Zigu Ornea, ca să nu-i mai pomenim pe „generalii" doctrinei comuniste din România ocupației sovieto-comuniste). Căutați deci în pușcăriile **politice** ale Revoluțiilor din 1989 în tot Răsăritul și nu veți găsi un comunist kominternist. Nici măcar unul. Urmăriți presa „democratizării" și „europenizării" din toate țările Răsăritului, cum este „22" sau „Dilema" la noi, și nu veți întâlni un rând măcar de răfuială ideologică cu **acei** comuniști.

În schimb îi puteți găsi pe unii dintre ei la conducerea unor reviste, deveniți din nou directori de conștiință și deci comisari ideologici, revenind astăzi ca principalii ideocrați ai noului curent de „democratizare" a României. Aceia care ieri propovăduiau cealaltă „democratizare" a românilor, cea în numele „democrațiilor populare", propovăduiesc astăzi democratizarea noastră în numele „democrațiilor etalon" (tot **etalon**) și al „euro-regiunilor" neocomisariale ale noii ordini răsăritene.

I. 2) Am făcut această lungă incursiune pentru că dl. Michael Shafir, ca și d-na Katherine Verdery, sunt prieteni (nu doar ideologici) cu GDS-ul comisarial (comisarial fiindcă pretinde monopolul adevărului și al judecății politice, al noului etalon democratic din România, asumându-și funcția directoratului ideologic absolut). Dl Michael Shafir este prieten și cu d-nii Zigu Ornea, Pavel Câmpeanu și evident cu cercul de la Europa Liberă, care acum își dezvăluie „fața" modelată de Kim Philby, om al KGB-ului, căruia atâția deținuți politici îi pot adresa „recunoștință" prin intermediul postului Free Europe. Post croit, nu-i așa, să-i „apere" pe ei, pe cei ajunși în pușcării datorită grațioaselor combinații KGB-isto – occidentaliste. Încă din deceniul al V-lea, tot Răsăritul a fost condus spre sugrumarea bolșevică de către „apărătorii" de atunci ai europenismului, d-nii Churchill și Roosvelt, împreună cu pleiada de intelectuali occidentali aduși prin diverse obediențe direct în lojele controlate de KGB.

Și ce vrea dl. Michael Shafir? Să facă o analiză „științifică" a MPR și „curentului primejdios" al alunecării spre dreapta în România. Pe cine se sprijină dl. Shafir în opintelile dumisale? Pe GDS, pe ziarul „Azi", pe revista „22", pe care o citează ca **sursă** de judecată **etalon** și de informare, pe Gabriel Andreescu, pe întregul eșafodaj elaborat, timp de decenii, de foști comisari ideologici ai comunismului (adică Ion Vitner, Ov. S. Crohmălniceanu, Zigu Ornea etc.), dar și pe tezele reînnoite ale curentului stângii cosmopolite, salvatoarea comuniștilor intransigenți prin care s-a ilustrat istoric sovietizarea răsăritului.

(va urma)

REDACȚIA

SUNTEM CU OCHII PE VOI

De la o vreme, comisarul Zigu Ornea se erijează în „avocat” al cauzei ilustrului istoric Nicolae Iorga. Fostul „procuror” se produce în paginile „Dilemei” cu obişnuita-i neobrăzare, ocupându-se acum de „Asasinarea lui Nicolae Iorga” şi speculând o tragedie a neamului românesc în contul mizer al propriilor interese.

Dl Zigu, folosind ilustra figură a naţionalismului românesc care este Nicolae Iorga, îşi propune de fapt să lovească în Corneliu Zelea Codreanu şi în naţionalismul său..

Tactica şobolănească a dlui Zigu este binecunoscută şi tipică activiştilor Kominternului. De altfel, chiar dl Nicolae Iorga, referindu-se la cei ca Zigu, scria în „Iudaica” (Editura Torouţiu, 1937):„...ei ne sugrumă bisericile, ne înlocuiesc prăvăliile, ne ocupă locurile şi, ce e mai pierzător, ne falsifică sufletul, ne degradează moralitatea prin opiul ziaristic şi literar cu care ne încântă.”

În cazul dlui Zigu încântarea lipseşte, cu atât mai mult cu cât întrebuinţează virgula între subiect şi predicat: „Şi, vinovatul moral, este, negreşit, N.Iorga.”

Câtă scârbă ar produce marelui Iorga „apologetica” mizerului Zigu.

Apoi, cu obrăznicia-i caracteristică, dl Zigu îşi permite să inventeze o aşa-zisă „scrisoare-circulară” a lui Codreanu datată chipurile 28 martie 1938.

Întâi, că nu există nici o astfel de circulară şi apoi, contrafacerea este chiar penibilă. Limbajul i se potriveşte cel mult dlui Zigu iar metoda documentelor inventate, cum am mai spus, este „clasică” în repertoriul Kominternului.

Domnului Stelian Tănase îi place tare mult (im)postura de „politolog”, pe care n-a contestat-o nici cu ocazia recentei sale apariţii pe postul de televiziune **SOTI**.

Lucru mare să fii politolog, mai ales că, la ora actuală în România, dl Tănase are un singur concurent în domeniu, pe dl Silviu Brucan. Domniile lor sunt nişte făpturi rare, cu alese însuşiri descoperite şi cultivate în paginile revistei „22” care, iată, continuă o frumoasă tradiţie comunistă: impostura.

De unde să fi ştiut rockerii înainte de revoluţie, că individul care îi alerga şi-i înjura pe la concerte era de fapt un „politolog” şi nu „Stelian Tănase cu patru clase!”, cum îl ştia toată lumea?

Aflăm din **„Evenimentul zilei”** de luni, 5 iulie, că la o întâlnire cu diverse organizaţii de tineret, dl Ion Iliescu a afirmat că în anii '30 „guverne de dreapta au dus la fascism, iar guverne de stânga au dus, de exemplu, la social-democraţia suedeză.” Asta e ca şi cum ai spune că un om sănătos este mereu în pericol de a se îmbolnăvi, pe când unul bolnav are şi şansa de a se însănătoşi .

Pe de altă parte, domnia sa a declarat cu înţelepciunea care-l tutelează : «Şi eu când eram tânăr contestam totul. Am scris chiar ministrului Ştefan Voitec şi „României libere”, care pe vremea aceea era un ziar cu adevărat democratic». Că „pe vremea aceea” era „democraţie” , ştim cu toţii. Doar era vremea „puterii populare”. Dovadă că, deşi „a contestat” şi „a scris”, dl Iliescu n-a ajuns la canal, ci prim-secretar.

Ce contesta tânărul activist în acei ani grei, dar frumoşi, ai muncii cu omul, „Ev. zilei” nu ne relatează, căci, bănuim, nici dl. Iliescu n-a făcut-o. Este limpede însă, că sutele de mii de deţinuţi politici n-ar mai fi existat dacă contestau şi ei „totul” în scris, cu curaj, tovărăşeşte, la „România liberă”, la tov. Voitec sau la alţi tovarăşi, căci „Stalin şi poporul rus libertate ne-au adus!”.

Recent a apărut cartea **„Cel mai iubit dintre ambasadori – Coen Stork în dialog cu Gabriel Andreescu”**. Înainte chiar de a deschide volumul, frapează neplăcut grafica şi organizarea coperţii. Celebrul orificiu rezultat din decuparea stemei comuniste de pe tricolorul românesc ţine locul literei „o” din prenumele Coen. Nu se pune problema de a contesta persoana ex-ambasadorului Olandei, dar a face din tricolor o anexă a numelui său, a oricărui nume, presupune o uriaşă lipsă de respect pentru simbolurile naţionale, lipsă de respect care, de altfel, nu ne miră atunci când prin preajmă se află Gabriel Andreescu.

În viziunea lui Andrei Pleşu, revista **„Dilema”** poate fi suspectată de aservire faţă de Putere numai de către «românul intransigent (adică de tot românul „de calitate”, aflat din faşă în afara oricărui compromis)». Ironia domnului Pleşu este de prost gust şi demonstrează că pentru dânsul este imposibil de trăit fără compromisuri. Ni se sugerează că adevăratul român, românul de calitate (fără ghilimele) nu îl poate în nici un caz suspecta de ceva rău pe domnul Pleşu şi probabil nici pe domnii Iliescu şi Roman de care directorul de la „Dilema” este legat prin nenumărate fire.

„Guvernul administrează banii contribuabililor. Ai noştri. Nu e o ruşine să-ţi ceri partea şi nu e infamant să o primeşti”, explică naiv domnul Pleşu. Se poate înţelege că la o adică oricine poate să-şi ceară „partea”, iar guvernul se grăbeşte să o dea. „Românul” de care se face atâta caz nu e chiar atât de tâmpit pe cât i-ar plăcea Fundaţiei Culturale Române (al cărei director Augustin Buzura este un intim al domnului Iliescu), încât să creadă basmele domnului Pleşu.

„Disident” PCR, ministru FSN, intelectual GDS, director FDSN, demn purtător de fular roşu, domnul Pleşu şi-a luat de fiecare dată „partea”. Fără nici o dilemă.

Citim în **„Caţavencu”** (Nr. 25, 29 iunie-5 iulie) un picant drept la replică primit „de la poetul Elena Ştefoi”, redactor şef al aceleiaşi „Dileme”, de unde putem afla amănunte inedite cu privire la personalitatea doamnei în cauză. Astfel dânsa declară că „orice lectură e sexuată” şi că atunci când citeşte „Caţavencu” rămâne „în mod sigur gravidă” deoarece râde „şi cu c...l”. Ca orice intelectual subţire, Elena Ştefoi nu s-a sfiit să scrie cuvântul respectiv în întregime. Având în vedere aceste simpatice mutaţii anatomice ne întrebăm cu ce parte a corpului este gândită revista „Dilema”.

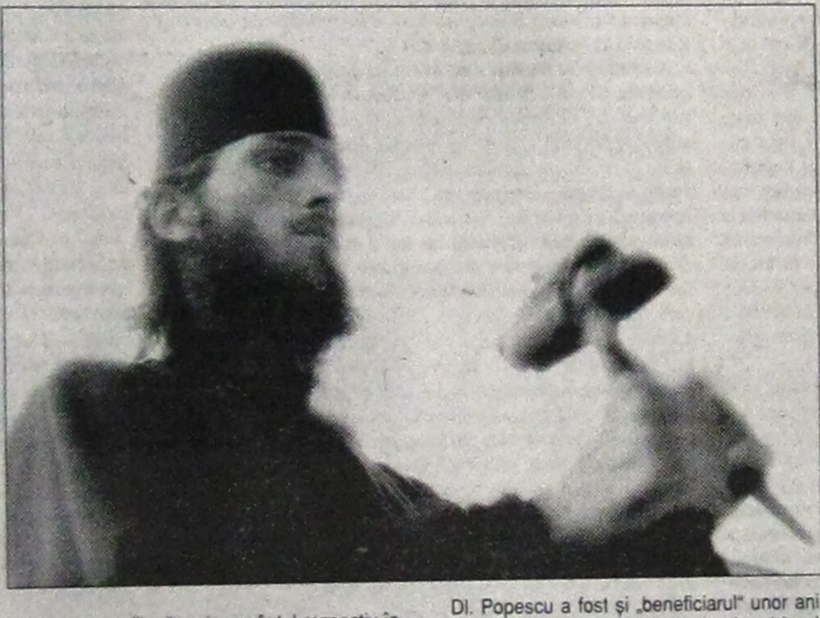

Revista **„Expres”** (Nr. 27, 6-12 iulie), sub semnătura unui oarecare, însăilează un comentariu penibil pe seama domnului Sorin Dumitrescu, care ar avea de ispăşit vina că revista „România Mare” s-a apucat să-l laude. Raţionamentul notiţei din „Expres” este fals şi rău-voitor. El s-ar fi aplicat poate dacă, din contra, domnul Sorin Dumitrescu ar fi lăudat R.M. Ar fi fost de înţeles chiar ca laudele R.M. să fie considerate un punct bun pentru această revistă, dar să tragi concluzia că ele sunt descalificante pentru domnul Sorin Dumitrescu este o porcărie.

Probabil că, păstrând proporţiile, abjectele atacuri împotriva lui Eminescu au ca punct de plecare tot elogiile din R.M. sau, de ce nu, cele ale lui Ceauşescu. Dar să vedem cum a ajuns domnul Sorin Dumitrescu subiect de controversă pentru nişte indivizi fără scrupule. Domnia sa a făcut o interesantă observaţie cu privire la mentalitatea periculoasă a presei internaţionale şi implicit a celor ce o dirijează: „Mă întreb ce s-ar fi întâmplat dacă în locul celor şase moldoveni închişi la Tiraspol, ar fi fost şase evrei. Ar fi fost paralizată întreaga mass -media a planetei.” Observaţia l-a făcut pe perversul Alcibiade să exalte o dubioasă satisfacţie, iar mintea întortocheată a scribului de la „Expres” a speculat în mod josnic situaţia, sugerând o viitoare colaborare a domnului Sorin Dumitrescu cu R.M.

În general, lichelele şi nonvalorile cred că dacă sunt înjurate de o lichea recunoscută ca dl Vadim intră automat în „lumea bună” a „democraţilor”, poate chiar a „disidenţilor”. Din acest motiv, aceşti căţărători îi exclud din aşa-zisa „lume bună” pe cei care au ghinionul de a fi lăudaţi sau doar ignoraţi, la ordin sau din alte motive oculte, de către R.M. Acelaşi raţionament lipsit de orice criteriu valoric real funcţionează, însă în sens invers, şi în cazul „Dilemei” sau al „României literare” de exemplu, unde postul de comisar politic şi cultural al infamului demagog Vadim Tudor este ocupat de un individ la fel de jalnic, Zigu Ornea.

În revista clujeană **„Nu”** (Nr. 115) domnul Dinu Barbu semnează un material extrem de interesant sub titlul: „Documentul care poate ucide: În România nu a fost Holocaust”.

Aflăm cum o afirmaţie de o evidenţă elementară devine un fel de bombă la purtător, purtătorul în acest caz fiind avocatul Iosif Toma Popescu, eroul articolului susmenţionat. Domnul I. T. Popescu a fost un apropiat al lui Iuliu Maniu şi datorită unei conjuncturi aparte a avut ocazia să cunoască elemente ale controversatei „chestiuni evreieşti”, totodată.

Dl. Popescu a fost şi „beneficiarul” unor ani grei de puşcărie comunistă, iar în ultimul deceniu s-a angajat într-o luptă inegală pentru adevăr şi demnitate. În pofida unui bizar „accident”, dl. Popescu nu a încetat demersurile sale pe lângă diverse foruri mondiale mai mult sau mai puţin specializate în problema shoah-ului (adică a holocaustului), demersuri menite să dovedească pe baza unor documente imbatabile adevărul, în fond de un elementar bun simţ, că în România nu a existat holocaust!

Faţă de temerara acţiune a domnului Toma Popescu, cu atât mai deplorabilă apare figura singurului preşedinte cu cipilică, căruia – arată Dinu Barbu în finalul articolului său – se pare că i s-ar fi cerut „drept despăgubire pentru presupusul Holocaust din România, (...) să cedeze comunităţilor evreeşti procente din Fondul Proprietăţii Private. După cum spunea arhivarul de la Holocaust Museum din Washington: „There is no business like shoah business”.

V-am făcut cunostinţă în numărul trecut al „Mişcării” cu revista **„Societate şi Cultură - noua alternativă”** a deloc noului Radu Florian, cunoscut activist al odioasei şi sinistrei Academii „Ştefan Gheorghiu” . Văzând cum se tot cristalizează social-democraţia (nouă) în vechile forme (azi F(D)SN, ieri PCR, alaltăieri Stalin şi poporul rus), am aprofundat şi alte numere ale revistei , astfel încât, acum suntem satisfăcuţi (şi edificaţi) „pour toujours”. Sugerăm amatorilor de logodnă cu „mirese” de provenienţă „social-democrată”, să binevoiască a studia tipăriturile Academiei Române, mai ales acelea în care, ca şi în cazul revistei sus-amintite, se concentrează întreaga sevă a teoreticienilor „social-democraţiei” de tip nou; în acelaşi vechi limbaj, sunt înfierate ca „manifestări anacronice” „procesiunile religioase, sfinţirile de troiţe”, unde „misticismul şi iraţionalismul” reprezintă „poziţii retrograde” faţă de „umanismul” poziţiilor „scientiste, progresiste şi democratice”.

Pe aceste poziţii se află desigur, autorii publicaţiei patronate de Academia Română şi îndeosebi ex-tovarăşul Radu Florian, redactor-şef.

Pentru a înţelege mai exact dimensiunea ideologiei (şi ideologului) „social-democrate”, vă înfăţişăm în continuare câteva alese „poziţii scientiste” ale amicului dlui Ion Iliescu (ori Ştefan Gheorghiu, cum doriţi). Deci:

1. Radu Florian consideră drept o „pretenţie absurdă” ideea „că România a dus un război drept, naţional, atât împotriva URSS până la Stalingrad, cât şi ulterior împotriva Germaniei naziste”.
2. Pentru Radu Florian războiul anti-sovietic dus de Mareşalul Antonescu nu este „un act reparatoriu împotriva Pactului Molotov- Ribentrop”, citām: „n-a fost în fond un război pentru reîntregirea României, ci unul care o aservea ireversibil dominaţiei naziste”.
3. Mareşalul Antonescu pentru Florian Radu, nu este „un erou naţional”, ci „principalul exponent” al „dictaturii” cu al ei corolar, „ideologia antisemită”.
4. Deşi documentele nu o probează, dl Florian R. consideră că Mareşalul Antonescu ar fi responsabil de un masacru (?!) : „masacrul de la Iaşi 1941- prima manifestare de proporţii pe plan european a holocaustului (?!), ca şi de asasinarea populaţiei evreieşti din Basarabia, Transnistria şi Bucovina”.
5. „Recuperarea” şi „revalorizarea” epocii interbelice aparţine unei tentative „într-o direcţie a renaşterii antisemitismului po itic” . R.Florian consideră antisemitismul ca „o ideologie (...) cu un program declarat de exterminare a evreilor”.
6. O hibă a culturii noastre româneşti ar fi serioasele „ inserţii antisemite constituite de M.Eminescu, M.Kogălniceanu, N. Iorga şi V. Pârvan”.
7. Poziţia anticomunistă, „integralismul sau fundamentalismul anticomunist” este „un izvor principal de proliferare a şovinismului şi antisemitismului ”.
8. „Fondatorii ideii socialismului modern se delimitau atât de denaturarea ei etatist represivă cât şi de cea naţionalistă” , iar "dictatura comunistă din România a căutat încă din anii '60 să-şi cucerească o legitimitate istorică” prin „ideologia naţionalistă.”

Deci s-a îndepărtat de „socialismul ştiinţific” ba chiar , cum zicea Ion Iliescu al 261-lea în 22 decembrie: „a întinat cauza socialismului”.

Noroc că noua-vechea echipă a kominternului – umanistă, progresistă, scientistă, democratică, în sfârşit fe(de)senistă, este gata să ne clădească , citām din acelaşi R.F.: „o societate social-democretă ... ce se poate întemeia numai pe un larg consens al societăţii civile, a uneia de lungă durată şi care să includă majoritatea grupurilor ei, care să se exprime în organismele democraţiei reprezentative şi să fie consfinţită de ele”.

Consfinţirea largului consens, se zice, va avea loc la toamnă.

În **„Mişcarea”** nr. 6 (11) din 15 iunie constatăm prezenţa a două greşeli datorate probabil orbului găinilor. Astfel, la rubrica „Suntem cu ochii pe voi” se zice: „(...) ne-am aruncat şi noi ochii pe lista respectivă şi am constatat (fără mirare) că nu există nici un domn Păun(...)” Eroare, el există!

În mod cert, „ochii” respectivi se aflau la spate şi nu doar în acest caz, ci şi într-o altă parte a ziarului, unde Radu Theodoru este „trecut” la P.S.D.R. în loc de P.U.S.D.

Nici chiar aşa, măi băieţi, mai tundeţi-vă puţin, că v-a intrat părul în ochii ăia cu care suntem pe ei.

În rest, ca şi pînă acum,
SUNTEM CU OCHII PE VOI!

CUM NE EDUCĂ „EDUCATORII“...

AZI: Manualele de LIMBA ŞI LITERATURA ROMÂNĂ

Manualele şcolare fac parte, ca şi dicţionarele, enciclopediile, cursurile universitare, etc., din categoria instrumentelor de lucru intelectual, dar ele ocupă, între acestea, un loc cu totul special datorită caracterului obligatoriu şi sistematic al studierii lor. Aceasta face ca ele să-şi pună amprenta în mod hotărîtor asupra formaţiei spirituale a gemeraţiilor de elevi care le parcurg. Este motivul pentru care aducem astăzi în discuţie manualele de LIMBA ŞI LITERATURA ROMÂNĂ pentru clasele a XI-a şi a XII-a. Ele sunt necesare atât pentru examenul de bacalaureat, cât şi pentru admiterea la o serie de facultăţi cu profil umanist, ceea ce face ca pretenţiile faţă de ele să fie în mod firesc crescute. Însă chiar şi la o examinare mai puţin critică, ies în evidenţă erori flagrante în elaborarea lor – de informaţie şi de sistematizare a materialului inclus, ori pur şi simplu analize radical greşite ale textelor prezentate.

Manualul de clasa a XI-a se deschide cu un capitol de „Noţiuni de teorie a literaturii", ce prezintă pe rând „Curente culturale şi literare": umanismul, iluminismul, clasicismul, romantismul, realismul, încercându-se definirea acestora şi prezentarea lor atât în contextul cultural european, cât şi prin particularităţile pe care le-au dobândit în cultura şi literatura române. Maniera de abordare a acestei tematici generoase este însă una profund simplificatoare şi dogmatică, pe care lipsa de spaţiu nu are cum s-o scuze. Tratarea este sociologizantă, lipsind aproape cu desăvârşire criteriile de valoare artistică, literară: toate aceste curente sunt considerate rezultate ale „dezvoltării generale a societăţii" (pag. 14), „ale condiţiilor sociale prielnice" (pag. 31), ori ale unui „complex de cauze şi situaţii caracteristice lumii europene occidentale" (pag. 32). Această perspectivă sociologizantă domină, de fapt, analizele din cele două manuale, revenind aproape obsesiv: mai toate romanele importante sunt considerate „monografii ale vieţii sociale" (***Fraţii Jderi***, Ciclul Hallipilor al Hortensiei Papadat-Bengescu, ***Enigma Otiliei***, ***Moromeţii***). Ba chiar şi Ion Creangă „improvizează pe marginea schemei universale a basmului o imagine a vieţii ţărăneşti de altădată" (pag. 68). Prezentarea simbolismului în manualul pentru clasa a XII-a e făcută în acelaşi mod (pag. 53). Avem de-a face, în fond, cu vechile formule **deterministe** de interpretare a literaturii, a creaţiei spirituale în general, „nuanţate" în sensul înlocuirii determinismului economic strict printr-unul social.

Nu numai ca perspectivă generală au manualele carenţe, ci şi din punct de vedere informativ: în schema operei lui M. Sadoveanu (pag. 92), romanul ***Ostrovul Lupilor*** este plasat greşit: locul lui este în categoria „Condiţia socială". Iar romanul ***Venea o moară pe Siret...*** (ce ar fi trebuit plasat în aceeaşi rubrică) lipseşte cu desăvârşire. Prezentarea romanului ***Fraţii Jderi*** reprezintă un exemplu de neînţelegere cvasitotală a structurilor antropologice şi mitice cu care lucrează autorul: primul volum, care urmăreşte parcugerea unor **experienţe iniţiatice**, ce ar putea fi întrucâtva asimilate **riturilor de trecere**, este prezentat ca „un poem al iubirii juvenile"(pag. 97). În cel de-al doilea, tema fundamentală este aceea a căutării, de către domnitorul Ştefan cel Mare, a schivnicului, a proorocului trăitor în munţii Moldovei, a cărui „negăsire" semnifică ieşirea ţării din timpul mitic, sacru şi intrarea ei în istorie; autorii manualului îl consideră însă „un poem al iubirii matrimoniale", subliniind adică o temă cu totul laterală...

O situaţie asemănătoare, şi la fel de întristătoare, găsim în manualul de clasa a XII-a, la analiza poemului ***Gorunul***, de Lucian Blaga, încadrat de autori în „tema vieţii ameninţate de moarte" (pag. 130). Analiza e dintre cele mai greoaie şi dovedeşte lipsa oricărui acces la esenţa poeziei, care este comuniunea cu natura şi bucuria, plăcerea teribilă pe care această contopire o provoacă. Nu e vorba aici câtuşi de puţin de teama de moarte, ci de satisfacţia integrării până la identificare cu natura. Sensul poeziei e deci cu totul întors pe dos şi, dacă în cazul romanelor putem – la o adică – presupune că n-au fost parcurse integral şi gravele greşeli de prezentare se datoresc acestui fapt, în cazul de faţă (o poezie de trei strofe) altă explicaţie decât superficialitatea şi indolenţa nu găsim...

Tot în ceea ce priveşte capitolul referitor la L. Blaga, e inadmisibil modul de prezentare generală a activităţii sale literare: lipseşte orice referire la revista ***Gândirea***, de o importanţă indiscutabilă în formarea poetului. Iniţiator al revistei, Blaga a scris în paginile ei vreme de mai bine de 20 de ani, legat prin „cea mai rodnică prietenie a vieţii" sale nu doar de revistă, ci şi de mentorul ei spiritual, Nichifor Crainic (vezi ***Gândirea***, număr festiv, ***Nichifor Crainic la 50 de ani***; an XIX, nr.4, 1940, pag. 225). Iar despre etapa de după cel de-al doilea război mondial aflăm că „din 1948, îndepărtat de la catedră, lucrează în cadrul filialei din Cluj a Institutului de Istorie şi Filozofie al Academiei"(pag. 122).

Acesta este, de fapt, un alt mare defect al manualelor: prezentarea cu o „timiditate" exagerată a situaţiei literaturii române din perioada comunistă. Nicăieri nu se adoptă o atitudine hotărîtă faţă de fenomenul dizlocării marilor valori (cine şi de ce l-a „îndepărtat" pe Blaga de la catedră?); se vorbeşte despre „interpunerea" ideologicului în relaţia dintre literatură şi realitate, dar această „interpunere" a fost una **instituţionalizată, oficială**, iar acest lucru trebuie precizat explicit! Constrângerile şi dogmatizarea la care a fost supusă literatura română în perioada comunistă reprezintă o realitate care trebuie pusă în discuţie, inclusiv pentru că ele tind să domine în continuare perspectiva analitică. Astfel, în ceea ce priveşte cărţile apărute după 1945, evaluarea lor în epocă trebuia făcută după criterii social-politice: sublinierea valorii lor echivala cu evidenţierea aspectelor sociale, politice, ideologice prezente în carte. Astăzi însă, aceste lucrări trebuie evaluate într-o manieră nouă, prin confruntarea lor cu tradiţia literaturii române, ca şi cu reperele moderne. Iar manualele în discuţie nu fac acest lucru (vezi, în acest sens, şi „Introducerea" la capitolul „Proza de după al doilea război mondial" din manualul de clasa a XI-a). Asupra problemei politizării culturii române după anul 1945 vom mai reveni în paginile ziarului nostru.

Între lacunele importante ar mai fi, de pildă, menţionarea greşită a titlului şi anului unei lucrări a lui Geo Bogza: în 1935 a apărut ***Ţări de piatră, de foc şi de pământ***, şi nu ***Ţara de piatră***, apărută **după** război, când despre ***Ţara de pământ*** – Basarabia – nu se mai putea scrie (celelalte părţi ale primei variante vorbind despre Apuseni şi respectiv Dobrogea). Din prezentarea operei lui M. Preda lipseşte nuvela remarcabilă ***Ana Roşculeţ***, apărută în 1949, pentru care autorul a fost incriminat în presa vremii, urmare a cărui fapt a scris ***Desfăşurarea***. Sunt amintite cărţile cu subiect sportiv ale lui E. Barbu, dar despre bogata şi valoroasa creaţie nuvelistică (amintim doar volumul ***Prînzul de duminică***) nu se spune nici un cuvânt.

O întrebare rămâne în legătură cu cel puţin o parte din autorii plasaţi la „Lecturi suplimentare": nu ar trebui să intre în manual cu drepturi depline? (Avem în vedere în special pe V. Voiculescu, I. Lăncrănjan, P. Anghel.)

Importanţa revistei ***Gândirea*** pentru literatura română interbelică e cu totul insuficient prezentată în manualul de clasa a XII-a, dacă ţinem cont de scriitorii formaţi aici: L. Blaga, I. Pillat, N. Crainic, V. Voiculescu, R. Gyr, etc. Dintre aceştia, N. Crainic şi R. Gyr sunt cu certitudine între poeţii cei mai de seamă ai veacului şi ar trebui studiaţi ca atare.

Capitolul de „Istorie şi critică literară" din manualul de clasa a XI-a conţine (şi el!) erori grosolane, cum ar fi: referirea la T. Maiorescu, care ar fi afirmat „valori majore ale literaturii: Eminescu, Creangă, Slavici, Caragiale"(pag. 242). Maiorescu **nu** a scris articole întregi nici despre Creangă, nici despre Slavici – deci afirmaţia e necontrolată. În plus, prezentarea lui Maiorescu la egalitate cu C. Dobrogeanu-Gherea este exagerată – reluând o optică moştenită din critica literară îmbibată ideologic – , din moment ce Gherea a lucrat în subordinea estetică a lui Maiorescu, polemica dintre ei purtându-se pe teme politice, ideologice şi nu de critică şi istorie literară. ***Istoria literaturii române*** a lui Iorga are **8 volume** şi nu 2, câte menţionează autorii. Prezentarea lui Călinescu şi în special a lucrării sale ***Istoria Literaturii Române*** e total insuficientă. Spaţiul acordat acestuia ar fi trebuit cu siguranţă să fie cel puţin egal cu cel al lui E. Lovinescu. Şi nu e unica disproporţie cantitativă. (Vezi şi raportul ***Gândirea – Sburătorul***.)

Am mai putea aminti confuziile dintre universul ţărănesc şi universul rural (tot ce nu e urban e ţărănesc, fără nici o înţelegere a diferenţelor dintre ţărani plugari şi păstori – în ***Baltagul***, de pildă); ori formulările penibile ce abundă. Un singur exemplu: „El (Sărmanul Dionis, n.n.) stârneşte compasiunea cititorului pentru neputinţa de a depăşi prăpastia dintre real şi ideal, şi nu pentru că suferă de foame, de frig sau de boală" (manual clasa a XI-a, pag. 53).

Este de remarcat capitolul despre Ion Barbu din manualul de clasa a XII-a, unul dintre cele mai bine sistematizate.

Aceasta însă nu schimbă impresia generală pe care o lasă cele două manuale: de superficialitate, de proastă cunoaştere şi înţelegere a operelor şi mai ales de lipsă de criterii în elaborare. Sperăm deci că e suficient de limpede: este imperios necesară realizarea unor ediţii noi, de către oameni competenţi.

Sandra CRISTEA

Notă: Dintr-o regretabilă eroare de tipar, articolul din numărul trecut (nr. 6/11, 15 iunie, 1993) de la această rubrică a apărut nesemnat. Articolul aparţine tot d-rei Sandra Cristea.

MIŞCĂRI ÎN AMERICA (II)

Cea mai importantă putere în lume nu este, după cum s-ar părea, sau s-ar vrea, S.U.A. (după alţii – Japonia, sau chiar Israel), ci este **Biserica Catolică – Vaticanul**.

Este forţa multi-naţională, universală, care a supravieţuit, s-a apărat, s-a luptat şi a înfrânt – în era modernă – efectele sângeroasei Revoluţii Franceze, ideologia nazistă şi cea comunistă. Şi acestea nu atât prin credinţă; ca în cazul ortodoxiei, cât mai ales prin **politica sa externă**.

Prin ce trece şi încotro se îndreaptă acum Biserica Catolică? Nu îmi permit să dau un răspuns teologal la această întrebare, ci doar să desfăşor o simplă interpretare în lumina unor evenimente ce au loc în Lumea Nouă – America.

Nu este uşor să definim situaţia prezentă. Este ştiut sprijinul de care a beneficiat actualul preşedinte american în perioada campaniei electorale din partea majorităţii organizaţiilor de homosexuali şi lesbiene, cât şi „plimbările" sale din trecut la Moscova, nemaivorbind de legăturile soţiei sale cu comuniştii din Nicaragua. Nu ştim care va fi atitudinea Sfântului Scaun faţă de actuala administraţie. Indiferent de atitudinea sa, situaţia Bisericii devine foarte tulbure. Şi aceasta de la rădăcini.

În continuare prezentăm câteva exemple în acest sens, ce ne confruntă cu trei aspecte ale problemei care ar trebui să dea serios de gândit oricărui creştin, laic, dar mai ales Clerului Catolic.

1. **Creştini persecutaţi în şcolile publice**

Am relatat în numărul trecut al revistei despre protestul energic al studenţilor şi elevilor de liceu faţă de interzicerea practicării rugăciunii în şcoli, deci a religiei, de către Curtea Supremă de Justiţie a Statelor Unite ale Americii. Lupta şi controversa continuă. Citâm doar un exemplu: pe 25 iunie, în localitatea Gloucester Township din statul New Jersey, Curtea Federală de Apel blochează planurile elevilor din două licee de a susţine rugăciuni la ceremonia de bacalaureat. Conducerea Invăţământului Şcolar depune o cerere de reconsiderare a acestei decizii. Fără nici un rezultat. Curtea răspunde că susţine punctul de vedere prezentat de către American Civil Liberties Union (Sindicatul American al Libertăţilor civile) – organizaţie de stânga – în sprijinul unui (singur) elev. Acesta a afirmat că, dacă rugăciunile vor fi permise, el va suferi o „vătămare ireparabilă". Împotriva legii, elevii de la Triton Regional, cât şi cei de la Highland Regional High School, votează pentru includerea rugăciunii în ceremoniile şcolare.

2. **Homosexualii ofensează creştinii într-o Parohie.**

Pe 23 iunie, la Biserica Romano-Catolică „Sfântul Apostol Pavel" din Manhattan, New York, serviciul divin este întrerupt de un grup de enoriaşi care se opun participării homosexualilor la slujbă. In scurt timp, credincioşii protestatari sunt arestaţi. Unul dintre aceştia, dl Paul Morrissey, este preşedintele unui grup intitulat Comitetul de Acţiune Morală. Acelaşi domn a întrerupt verbal şi fizic, în 1986, discursul primarului de atunci al New York-ului, Ed. Koch, când acesta declara instituirea Săptămânii Mândriei Homosexualilor (!!!). De atunci, săptămâna s-a transformat în lună, respectiv luna iunie. Nu ar fi de mirare ca în curând să se transforme în an şi poate chiar în eră. Şi într-adevăr, nu puţine sunt bisericile catolice care au afişat în această lună în New York simbolurile homosexualilor – curcubeul şi fularul roşu. Multe biserici au, de asemenea, fixate ore de întâlnire pentru homosexuali şi lesbiene. In spirit de „înţelegere şi toleranţă".

3. **Un Episcop ordonă închiderea unei Parohii.**

Pe 23 iunie 1992, în oraşul Worcester, statul Massachussets, un grup de 45 de femei şi bărbaţi părăseau Biserica Romano-Catolică „Sfântul Iosif", încheind o veghe continuă de 13 (treisprezece) luni. Protestul lor a început datorită deciziei Episcopului Eparhiei de Worcester, Timothy Harrington, care a ordonat închiderea bisericii pe motiv că vitraliile germane, obţinute cu mare greutate de către enoriaşii care au clădit-o acum 65 de ani, blochează aerisirea (!!!). Cu toate că membrii parohiei, ce nu sunt oameni bogaţi, au obţinut un împrumut de 600.000 de dolari pentru reproiectarea structurii, Episcopul se întoarce împotriva sacrificiului material al propriilor enoriaşi, invocând că el nu acceptă bani împrumutaţi, ci numai „bani gheaţă".

Pe 25 mai 1992, exasperaţi de faptul că vor pierde biserica clădită de ei, în care majoritatea au fost botezaţi, s-au căsătorit şi şi-au botezat copiii, membrii parohiei au luat decizia extremă de a ocupa lăcaşul. Timp de 13 luni, au dormit noaptea cu schimbul pe podea, iar ziua au continuat serviciul religios, câte odată sub conducerea Diaconului, dar de cele mai multe ori ţinându-l ei înşişi. „In Şcoala Parohială – a spus unul dintre participanţi – am învăţat să ne supunem; dar de asemenea **am învăţat să luptăm împotriva nedreptăţii** ". Lupta s-a sfârşit când Episcopul a obţinut legal tăierea legăturilor telefonice, schimbarea încuietorilor şi arestarea protestatarilor în cazul în care aceştia nu părăsesc imediat biserica.

În dimineaţa zilei de 23 iunie, părăsind-o cu lacrimi în ochi, unul dintre enoriaşi a mărturisit întristat că „ **acum am o mare problemă cu propria mea religie** ".

Ce se va întâmpla cu clădirea bisericii?, vă întrebaţi probabil. Dacă nu va sta în părăsire, poate va avea şansa să fie vândută la licitaţie, cum a fost cazul în New York, unde lăcaşul sfânt al unei foste biserici a fost transformat, păstrându-se întreaga decorare interioară, într-una din cele mai căutate şi faimoase discoteci din oraş şi din împrejurimi – Limelight. Şi se pare că patronii ei nu au nici un fel de probleme cu vitraliile, ba dimpotrivă.

(va urma)

Victor RONCEA

PRECURSORI AI GEOPOLITICII ROMÂNEŞTI

ANTON GOLOPENŢIA

Motto: *„România are norocul – şi primejdia, natural – de a sta la o răspântie geopolitică. Rezemată de cetatea carpatică şi veghind asupra gurilor Dunării, străjuind aici în numele şi interesul întregii Europe din spatele ei – ba chiar şi peste – se cheamă că România noastră trăieşte şi vorbeşte aicea nu numai pentru dânsa singură. Statul nostru este deci, în atenţia estului şi vestului, a nordului şi sudului deopotrivă. Şi în tot timpul."* (Din **Cuvântul înainte** al redactorilor primului număr al revistei **Geopolitica şi Geoistoria**.)

„Ştiinţele despre viaţa de stat sunt în vremea aceasta întâi de toate ***orientări*** *a conducătorilor unui stat cu privire la deznodământul probabil al fiecăreia dintre situaţiile la care ajunge succesiv statul respectiv."* (A. Golopenţia)

Altele erau astăzi ierarhiile şcolii monografice de la Bucureşti, a sociologiei româneşti în genere, dacă ar mai fi trăit A. Golopenţia – s-a afirmat cu îndreptăţire. I-a fost dat însă marelui cărturar să împărtăşească destinul atâtor străluciţi colegi de generaţie: a murit în închisoare la numai 42 de ani.

Chiar dacă nu a mai ajuns să-şi scrie marea operă, studiile sau analizele sale, împrăştiate prin felurite lucrări ori publicaţii ale vremii, dau seamă de capacitatea uluitoare a uneia dintre minţile româneşti cele mai sclipitoare ale perioadei interbelice. Căci A. Golopenţia a fost demograf şi statistician pentru a fi eminent sociolog şi a fost sociolog pentru a deveni unul dintre remarcabilii noştri gânditori politici şi geopoliticieni. Cazul de „depăşire" a domeniilor parţiale prin preluarea lor într-un discurs mai amplu nu este unic în ştiinţele sociale. Devine explicabil acum de ce sociologia, „ştiinţă a societăţii" iniţial, ajunge să fie prezentă în studiile sale ultime drept „ştiinţă a statului".

A. Golopenţia a atacat problema **societăţii româneşti** (privind-o atât ca întreg parcelat cât şi ca parte a unui întreg), însă a întârziat, căci istoria i-a luat-o înainte, în **premisele** analizei (statistică, demografie, sociologie, etc.). Sociologia politică şi geopolitica sunt, în acest crescendo, cele ce ar fi trebuit să dea măsura uriaşului său talent. Numai decriptată astfel, evoluţia lui A. Golopenţia poate fi corect evaluată. Este ceea ce încercăm să facem în continuare.

*

Despre A. Golopenţia demograful şi statisticianul s-a mai scris. Nu vom zăbovi asupra contribuţiilor sale în aceste domenii, doar reluăm o observaţie, necesară nu numai pentru relevarea contribuţiilor domniei sale, dar şi pentru sprijinirea punctului de vedere ce-l susţinem aici: „Fiind partizanul unei concepţii sistemice – avant la lettre – A. Golopenţia a căutat să integreze statistica şi demografia în sociologie, subordonându-le acţiunii sociale într-o acţiune pragmatică, cu elemente înaintate ce se cer subliniate"(folosirea tipologiilor, întocmirea de atlase sociale, etc.)(1). Activitatea (poziţia) sa în Şcoala monografică de la Bucureşti a subliniat-o cu claritate şi autoritate profesorul H. H. Stahl: „Golopenţia era... o sinteză a mai multora dintre noi: filozof tot atât cât Mircea Vulcănescu, erudit şi profesor tot atât cât Traian Herseni, investigator deopotrivă cu mine şi organizator tot atât de abil ca şi Octavian Neamţu".(2) Contribuţiile sale ca sociolog constau în special în elaborarea monografiilor „sumare" şi „tipologice", idei înnoitoare, prin care fisura iremediabil prea încremenitul sistem gustian.(3) De remarcat însă că profesorul Gusti, cu probitatea ce-l caracteriza, a subliniat şi apreciat noutatea acestui demers.

Preocupările ulterioare de sociologie politică şi apoi de geopolitică sunt anticipate în teza de doctorat susţinută cu celebrul sociolog german Hans Freyer, la Leipzig, în 1936. Momentul 1936 este decisiv în cariera cărturarului român. Contextul cultural german al epocii a lăsat o pecete grea. Căutările şi propunerile din teza de doctorat îşi vor găsi răspunsuri ferme şi soluţii certe în anii următori.

În 1937 scrie în revista **Sociologie românească** studiul **Rostul actual al sociologiei**. Contururile noilor opţiuni sunt trasate aici mult mai răspicat. Istoria şi rosturile ştiinţelor statului sunt îndeobşte privite după şablonul propus (şi impus) de liberalismul sfârşitului de secol: *„În veacul al XIX-lea burghezia a înlăturat odată cu monarhia absolută şi concepţia ştiinţei despre viaţa de stat pusă în slujba conducerii de stat"* (pag. 14). Iar soluţia pe care o vede analistul român este programatică: *„Când se va ţine seama de funcţionarea teoriei şi i se va da cercetării concrete caracterul de informaţie a conducerii de stat, această separare artificială va dispărea. Demografia, sociologia, economia politică pe care le cunoaştem, sunt de fapt fragmente ale zestrei teoretice despre viaţa de stat.* ***Cercetarea vieţii unei naţiuni e una, cum e una şi indivizibilitatea naţiunii*** (subl. ns.)." (pag. 20) Subliniem că cercetarea vieţii unei naţiuni echivala, după A. Golopenţia, cu descifrarea atât a necesităţilor interne cât şi externe ale societăţii.

De acum înainte, orientarea este definitiv trasată. Urmează firesc aprofundarea problematicii propuse, în studiul din aceeaşi revistă, **Contribuţia ştiinţelor sociale la conducerea politicii externe** (1937). Poate e suficient să amintim, pentru a sesiza fondul principal al analizei, că autorii au considerat ca firească includerea acestuia în volumul de studii **Geopolitica** ce avea să apară în 1939. Noi mai remarcăm doar că aici este accentuată necesitatea „orientării externe": *„Cercetările concrete ale ştiinţei sociale pot contribui la conducerea politicii externe a naţiunii proprii, informând asupra conaţionalilor de peste hotare, asupra statelor vecine şi a marilor puteri"* (elemente considerate de A. Golopenţia fundamentale în analizele sale) (pag. 193-196). Nu trecem însă de anul 1937 pentru că se petrece acum un eveniment esenţial pentru evoluţia preocupărilor româneşti de geopolitică, eveniment ce va afecta şi traiectoria ulterioară a gândirii lui A. Golopenţia. Peste un an de zile acesta va creiona astfel momentul : *„Prin studiul lui Ion Conea –* ***O ştiinţă nouă: Geopolitica*** *– definirea preocupării zise geopolitică devine o problemă şi a gândirii ştiinţifice româneşti"*. Studii de acest gen au mai existat în epocă (vezi analizele de geoistorie asupra zonei Mării Negre ale lui Gh. Brătianu), însă acum avem de-a face cu un demers teoretic sistematic.

Ion Conea, perfect stăpân pe domeniul în care evoluează, izbuteşte în analiza sa nu doar o remarcabilă incursiune istorică sau o temeinică prezentare conceptuală, cât mai ales o caldă pledoarie-invitaţie pentru „noua ştiinţă". Căci încheie: *„Geopolitica este, mai mult decât orice, o disciplină geografică. Dacă însă sociologii vor* ***mai mult*** *pentru sociologie, vom fi (şi va fi sperăm toată lumea) deosebit de mulţumiţi să le putem asculta cuvântul tot aici, cât de curând.(...) Să aşteptăm totuşi şi cuvântul care să vină dinspre sociologie"*.(4)

Şi el avea să vină prin vocea unuia dintre cei mai îndreptăţiţi reprezentanţi ai săi. Este vorba despre studiul lui A. Golopenţia din 1938 **Însemnare cu privire la definirea preocupărilor geopolitice** (Anuarul festiv al Soc. stud. în geografie „Soveja"). Remarcând precaritatea tentativelor promotorilor noii ştiinţe, *„care au* ***construit definiţii,*** *perfecte în perspectiva anumitor postulate, dar fără legătură cu preocuparea vizată"*(pag. 5), dar şi amendând definiţia propusă de Ion Conea, care nu izbuteşte să fie *„acea ridicare în conştiinţe a unei funcţiuni noi în viaţa naţiei, pe care ar trebui s-o ofere definiţia preocupării zise geopolitică"* (pag. 6), A. Golopenţia se mulţumeşte deocamdată să enumere schematic „trăsăturile ei mari". Nu ne rămâne decât să admirăm acurateţea analizei şi să regretăm că asemenea investigaţii nu au fost duse cu adevărat până la capăt.

Extrem de succint, redăm trăsăturile geopoliticii surprinse de A. Golopenţia: 1) Ea este întâi de toate **informativă**: urmăreşte lămurirea faptelor în individualitatea lor. 2) Ea este **cercetare**, nu analiză teoretică. 3) Obiectul ei îl constituie **potenţialul Statelor**. 4) Destinatarii acestei cercetări sunt conducătorii unui anume Stat şi pătura care concură în el la conducere. Rezultatele ei sunt **naţionale**. 5) Criteriul de selectare îl constituie rolul jucat în **mediul politic** al Statului pentru ai cărui conducători se cercetează. 6) Fiind cercetare, preocuparea zisă geopolitică **presupune teoria.** 7) De vreme ce Statele sunt realităţi istorice, rezultatele cercetărilor cu privire la ele sunt depăşite într-una; cercetarea geopolitică este deci **continuă.** 8) În Germania se numeşte geopolitică şi o justificare a revendicărilor teritoriale germane. O astfel de **geopolitică-mit** nu este actuală la noi. 9) Termenul de geopolitică a ajuns să aibă astfel cel puţin trei semnificaţii: **teorie şi cercetare a condiţiilor geografice ale Statului**, cea de **informaţie politică externă** şi cea de **mit politic**. Multe confuzii apar din această cauză. 10) **Legătura geopoliticii cu sociologia** constă în faptul că sociologia este şi premisă teoretică şi componentă pentru geopolitică. 11) Condiţia decisivă pentru existenţa geopoliticii în România este **concentrarea ştiinţelor ce privesc aspecte singuratice ale Statului în aceeaşi şcoală superioară.** (pag. 7-9)

Împlinirea acestor preocupări, dacă putem vorbi despre aşa ceva pentru un travaliu totuşi neîmplinit până la capăt, au fost studiile briliante din revista de **Geopolitică şi Geoistorie** (printre ai cărei fondatori s-a numărat). Şi vizăm în special materialul **Populaţia teritoriilor româneşti desprinse în 1940** (an I, nr. 1, 1941), perfect actual şi încă, valoric, neegalat. Dar şi replicile scăpărătoare pe care le servea de la înălţimea ştiinţei sale obsedantei propagande iredentiste şi istoricilor maghiari înfometaţi de teritorii: *„Pe temeiul drepturilor istorice şi al unor misiuni europene reclamate, se poate cere mult fără dificultate. Dar e greu să mai poţi susţine aceleaşi pretenţii când eşti nevoit să arăţi calea lungă de până la umplere cu conţinut unguresc a celor cerute"*. (**Preocupări biopolitice ungureşti**, 1941, an II, nr.1, pag. 25)

*

Nu am urmărit aici să prezentăm contribuţia deplină a lui A. Golopenţia la sociologia politică sau la geopolitică, cât mai ales am încercat să sugerăm o nouă grilă de lectură. O grilă care dă seama mai corect de traseul teoretic urmat de cărturarul român şi concomitent ne lansează un serios avertisment: geopolitica poate fi (căci are această capacitate) acel travaliu care să împlinească orice demers teoretic, acea ştiinţă socială „ultimă", atotcuprinzătoare, ajungând să solicite – după cum cerea unul dintre întemeietorii ei – cunoştinţe de istorie, geografie, filozofie, demografie, istoria comunicaţiilor şi istoria artei... Şi o necesară învăţătură: A. Golopenţia, invocând situaţii concrete din perioada interbelică, prevenea că există în istorie nu doar momente favorabile preocupărilor de geopolitică, dar şi etape în care acestea devin **obligatorii**. „Nevoia te învaţă" capătă într-un asemenea context conotaţii drastice: „nevoia te obligă!".

Racordaţi permanent la realităţile europene, cercetând sistematic pulsul şi tendinţele vremii, străluciţi intelectuali români au înţeles momentul şi şi-au asumat necondiţionat toate responsabilităţile. Devine astfel perfect explicabil că în prefaţa culegerii de studii **Geopolitica** autorii (Ion Conea, A. Golopenţia şi M. Popa-Vereş) îndemnau: *„Preocuparea geopolitică umple tot mai mult cugetele şi sufletele tineretului de pretutindeni. E vremea să înceapă a le umple şi pe ale tineretului nostru. Trăim vremuri adânc geopolitice, iar tineretul trebuie să fie pe măsură. O cer împrejurările, vremea, ţara."*

Dan DUNGACIU

NOTE:

A se consulta bibliografia A. Golopenţia prezentată în acest număr (pag. 8 – ***Personalităţi****).*

1. *V. TREBICI:* ***A. Golopenţia (1909-1951) – eminent statistician şi demograf****. Conferinţă prezentată la Lucrările celei de-a XI-a consfătuiri ştiinţifice de statistică, 20-22 dec. 1984, pag.76;*
2. *H. H. STAHL:* ***Amintiri şi gânduri din vechea şcoală a monografiilor sociologice****, Ed. Minerva, Bucureşti, 1981, pag.292;*
3. *ST. COSTEA, F. URMENY:* ***Un sociolog pasionat – A. Golopenţia****, în „Viitorul social", an II, nr. 4, 1973, pag. 825-837;*
4. *ION CONEA:* ***O nouă ştiinţă: Geopolitica****, în „Sociologie românească", an. II, nr. 9-10, 1937, pag. 418.*

INFAMOLOGIE

Există o boală foarte gravă şi foarte interesantă în acelaşi timp - **infamia**.

Ştiinţa care se ocupă cu această boală, având metodă de lucru şi obiect de studiu bine stabilite, este - **INFAMOLOGIA**. Termenul nu ne aprţine. Catalogul editat de Librăria Mioriţa din Paris cuprinde de mai bine de 1 an de zile într-o rubrică specială astfel de manifestări întâlnite în diverse scrieri, mai vechi sau mai recente.

Prima lucrare analizată este recenta apariţie a Editurii Artemis - **„Mareşalul ANTONESCU şi catastrofa ROMÂNIEI"**, semnată de Eduard Mezincescu.

Primul lucru care se observă la o parcurgere rapidă a cărţii este limbajul descalificant pentru autor. Că un demnitar comunist de talia domnului Mezincescu (o recunoaşte chiar dânsul în scurta autobiografie de pe coperta a IV-a a cărţii) nu are nici un fel de simpatie pentru o mişcare anticomunistă cum a fost Mişcarea Legionară, ori pentru o personalitate ca cea a lui Ion Antonescu, ce a refuzat mereu să facă vreun compromis cu cei ce căutau să răspândescă această doctrină criminală, nu miră pe nimeni. Atunci când în loc de fapte dsa vine cu expresii menite să creeze o atitudine de aversiune a cititorului faţă de subiectul tratat, probitatea morală şi intelectuală a autorului este pusă sub serioase semne de întrebare, iar valoarea lucrării devine îndoielnică.

A doua problemă care trebuie ridicată se referă la caracterul scrieii analizate. Aceasta nu este nici o lucrare cu caracter memorialistic, nu are nici valenţele unei lucrări de specialitate (vezi mărturisirea autorului de la pag. 40), preferând să se rezume la o serie de considerente „politice", în marea lor majoritate nesusţinute de documente, iar uneori, autorul mizând doar pe memorie, fără a cunoaşte adevărul istoric, face greşeli mai mult decât penibile. În aceste condiţii, cartea domnului Mezincescu se transformă într-o scriere lipsită de profesionalism, ce are ca scop nu cercetarea unor probleme istorice foarte complicate, ci convingerea cititorului de adevărul afirmaţiilor, de cele mai multe ori gratuite sau false ale autorului.

Câteva dovezi: a) Procesul lui Corneliu Zelea Codreanu s-a desfăşurat succesiv la Iaşi, Focşani şi Turnu Severin, şi nu la Craiova; b) Căminul Cultural Creştin de la Râpa Galbenă a fost ridicat de către studenţii naţionalişti (majoritatea vor deveni apoi legionari) printr-o muncă neplătită ce a început în 1924 şi s-a terminat la sfârşitul anului 1925; deci nici o legătură cu mişcările studenţeşti din 1922; c) Cei trei membri ai complotului contra lui I. G. Duca se numesc **nicadori** şi nu **triumviri**; doar Nicolae Constantinescu a tras în I. G. Duca, nu toţi trei; d) Corneliu Codreanu nu l-a asasinat pe prefectul Manciu, ci s-a găsit în legitimă apărare; Vasile Marin a murit în lupta împotriva brigăzilor comuniste ce încercau să instaureze dictatura roşie în Spania (nu a asasinat pe nimeni); e) nu a existat nici un fel de masacru la abator, până astăzi nimeni nereuşind să aducă o dovadă în acest sens.

În ceea ce-l priveşte pe generalul şi apoi mareşalul Ion Antonescu, cartea de care ne ocupăm are lacune şi mai serioase.

După ce în mai multe rânduri este condamnată opţiunea lui Antonescu de a se alătura Axei, la pag. 114 autorul vorbeşte despre „umanizarea" doctrinei antonesciene. Dar cum se împacă această afirmaţie cu acuza întâlnită constant în carte, cum că Antonescu ar fi fost gata să lupte până la capăt alături de Hitler?

O nouă şi foarte serioasă problemă este cea a surselor de documentare ale autorului. Presa vremii este ignorată cu desăvârşire. Monitorul Oficial, Arhiva M.Ap.N., Arhiva Naţională sunt cercetate sporadic, dovadă referinile extrem de rare la acestea. Mai mult, la pag. 68, autorul recunoaşte absenţa documentaţiei referitoare la campania din est. În schimb, autorul nu se referă la nici o lucrare apărută în exilul românesc, ca de exemplu: Platon Chirnoagă - **„Istoria politică şi militară a răsboiului României contra Rusiei sovietice. 22 iunie 1941 – 23 august 1944"**.

Autorul nu ocoleşte problema minorităţilor din acea perioadă, dar singurul document pe care îl prezintă este de fapt o probă mai mult decât îndoielnică, după cum chiar dl Mezincescu recunoaşte . Conţinând greşeli de ortografie, având semnătura indescifrabilă şi sursa de provenienţă necunoscută, materialul este o fotocopie care, ştie oricine, poate fi falsificată foarte uşor. Documentele oficiale, mărturiile vremii presa acelor zile, documentele de arhivă, sursele externe, nimic din toate acestea **nu este analizat** şi **prezentat** cititorului. Interpretările personale ale autorului nu ţin loc de fapte istorice. Referitor la situaţia evreilor în România, documentele epocii arată o altă situaţie de fapt. Problema nu este că au murit mai puţini, ci că au fost salvaţi **foarte mulţi**. A nu se uita că în Basarabia, la Odessa şi în Bucovina era o situaţie de război, iar războiul are legile lui dure, dar pe care toţi le aplică.

Ce ar trebui spus în încheiere?

Că lucrarea domnului Mezincescu întruneşte toate elementele pentru a fi inclusă într-un **dicţionar de infamologie**.

Că aşteptăm în continuare o lucrare care **să analizeze** perioada septembrie 1940 – august 1944.

Că istoria nu se scrie **la comandă**, fără documente, fără fapte, iar simpatiile personale nu-şi au locul într-o discuţie serioasă.

Răzvan GARBUR

Anul II Nr. 7 (12)
1 – 15 iulie 1993

● MIŞCAREA

PELERIN LA SFÂNTUL MUNTE

Publicăm în serial materialul PELERIN LA SFÂNTUL MUNTE *al domnului Răzvan IONESCU.*

Structurat în cinci părţi, el cuprinde următoarele episoade:

1. Muntele Athos între tradiţie şi legendă.
2. Organizare administrativă şi viaţă monahală. Mânăstiri importante.
3. Comori ale Sfântului Munte.
4. Românii la Athos de-a lungul veacurilor. Schitul românesc Prodromou.
5. Convorbire cu părintele Petroniu Tănase, stareţ al schitului Prodomou.

Redacţia

„Stropi-mă-vei cu isopi şi mă voi curăţi; spăla-mă-vei şi mai vârtos decât zăpada mă voi albi"

Psalmul 50

3. Comori ale Sfântului Munte

În excepţionala sa lucrare **„Arta icoanei – o teologie a frumuseţii"**, Paul Evdochimov observa: «*Scoţând lumea din netocmire, Creatorul, ca dumnezeiesc poet, a compus „Simfonia Sa în şase zile", Hexameronul, şi cu fiecare din actele sale, el a văzut că „era frumos". Textul grecesc al istoriei biblice spune „kalon" – frumos – şi nu „agathon" – bun.*

În acelaşi sens, Dostoievski spune că: „Duhul Sfânt este cuprinderea nemijlocită a Frumuseţii.»

Întregul Munte Athos se dezvăluie pelerinului ca o teologie a Frumuseţii; de la frumuseţea binecuvântată a locurilor împrejmuite de albastrul unic al Mării Egee şi silueta autoritară a Atonului, şi până la frumuseţea poeziei fără cuvinte a picturii bisericilor, misterul (de cine oare descifrat?) al zecilor de mii de manuscrise, ori cutremurarea întregii firi în faţa atotprivirii icoanelor făcătoare de minuni sau a sfintelor moaşte – semne evidente că noi, oamenii, avem înlăuntrul firii noastre eonul primordial şi purificator ce ne dă puterea de a restaura legătura harică cu Dumnezeu, prin credinţă, prin rugăciune, prin viaţă creştină, prin iubire. Căci Dumnezeu este iubire. Este cunoscut pentru mulţi un dialog purtat în tren de către doi vestiţi teologi, părintele Dumitru Stăniloae şi Olivier Clément. În faţa lor, pe o banchetă, doi adolescenţi se îmbrăţişau cu mare delicateţe, vădit îndrăgostiţi unul de altul. Şi atunci, părintele Stăniloae i-a spus lui Olivier Clément, încetişor la ureche: *„Vedeţi, domnule Clément, şi cei din faţa noastră se roagă acum, în felul lor."* Desigur, părintele Stăniloae făcuse această remarcă, aşa cum avea să explice mai târziu, referindu-se la iubirea pură, încă necoborâtă la plăcerile trupeşti, când fiecare din cei doi tineri iubea taina celuilalt, misterul negrăit. O iubire curată conţine prezenţa tainică a lui Dumnezeu. O astfel de iubire, a tainei teandrice, cuprinde pe cel care încearcă să se apropie de pictura icoanelor sau cea bisericească de la Sfântul Munte. *„Ceea ce cuvântul spune, imaginea arată în tăcere"* – spun Părinţii celui de-al şaptelea Sinod despre icoane. Pictura bisericească, pictura icoanelor, dincolo de curiozităţi tehnice de preparaţie sau de execuţie, rămâne o mare taină, căreia doar câţiva (Rubliov, Panselinos, Teofan Grecul) i-au descoperit abia începutul nesfârşirii. Şi cum oare să nu fie o taină? Căci cine a putut avea nemaipomenita îndrăzneală să reprezinte pentru întâia oară chipul Mântuitorului? Despre această Efsevie, episcopul Edessei (Asia) povesteşte cum craiul Avgar, muncit de-o boală foarte grea şi fără leac (lepră) şi aflând despre minunatele tămăduiri ce le făcea Isus Hristos în Iudeea, a trimis un curier, anume Anania cu o scrisoare ce cuprindea aceste cuvinte: *„Avgar, craiul Edessei, către Mântuitorul Isus Hristos care s-a arătat în trup omenesc în părţile Ierusalimului" – „Am auzit minunile şi tămăduirile ce faci, numai cu singur cuvântul, fără a te sluji de ierburi sau alte doftorii; am înţeles că faci pe orbi să vadă, pe ologi de umblă, pe cei stricaţi curăţeşti şi duhurile necurate goneşti din cei ce pătimesc; pe cei cu boale netămăduite îi tămăduieşti şi dai viaţă morţilor. Aceste minuni m-au făcut a gândi că este Dumnezeu pogorât din cer şi că eşti Fiul lui Dumnezeu. Pentru aceasta am îndrăznit a-ţi scrie această scrisoare, rugându-te să vii să mă vezi şi să mă tămăduieşti de boala de care pătimesc de atâta vreme. Am auzit că şi Iudeii Te gonesc şi cârtesc pentru minunile Tale şi caută să te piardă. Eu aicea am o cetate frumoasă şi răsfăţată, şi măcar că nu este prea mare îţi va fi destul pentru toate cele ce-ţi vor trebui."*

La această scrisoare, povesteşte acelaşi Evsevie, Isus Hristos ar fi trimis lui Avgar răspunsul următor: *„Fericit eşti, Avgare, că ai crezut în mine mai înainte de a mă vedea, căci scris este că cei ce mă vor vedea nu vor crede în mine, iar cei ce nu mă vor vedea vor crede şi se vor mântui. Cât despre dorinţa ce arăţi că ai, ca să viu să te văd, eu trebuie a împlini mai întâi toate lucrurile pentru care sunt venit în ţara aceasta şi pe urmă să mă întorc la Acela care m-a trimis. După aceasta, îţi voi trimite pe unul din ucenicii mei, care te va vindeca de boala ce pătimeşti şi-ţi va da viaţă veşnică, ţie şi la ai tăi."* Se spune că apoi Isus a luat un ştergar şi, ştergându-şi faţa, chipul său s-a întipărit pe acel ştergar. Şi acest chip, nefăcut de mână, l-a trimis Domnul Isus craiului Avgar, dimpreună cu scrisoarea. Aceasta a fost prima icoană cu chipul Mântuitorului, icoana Sfintei Mahrame. În legătură cu aceasta, în lucrarea sa **„Nostalgia Paradisului"**, Nichifor Crainic scrie despre rânduiala zugrăvirii pravoslavnicei Biserici a Răsăritului: «*Patronii acestei arte sunt Mântuitorul, socotit ca „întâiul zugrav" fiindcă şi-a întipărit dumnezeiasca faţă în maramă pentru a o trimite regelui Avgar, Maica Domnului, care a îngăduit evanghelistului Luca să-i facă icoana, şi acesta din urmă, înzestrat cu geniul picturii.*»

Primele fresce cunoscute în Athos datează din secolul XII. Putem distinge două curente care influenţează pictura Sfântului Munte. Pe de o parte Şcoala macedoneană, având centrul la Tesalonic şi Constantinopol, şi pe de altă parte Şcoala cretană. Şcoala macedoneană are ca reprezentant pe vestitul pictor călugăr **Manuel Panselin**, căruia i se atribuie pictura bisericii Protaton din Kareya şi cele ale mânăstirilor Hilandar şi Vatoped, amândouă datând de la începutul secolului XIV. Acest gen de pictură se caracterizează printr-un anume realism al imaginii: mobilitatea chipurilor, caracterul dramatic al naraţiunii, claritatea culorii, toate puse în serviciul unei viziuni metafizice. Şcolii cretane îi aparţin frescele de la mânăstirea Marea Lavră şi Stavronichita, pictate de celebrul **Teofan Grecul** – amândouă în secolul XVI. Alţi doi reprezentanţi ai aceleiaşi şcoli, **Zorzis Cretanul** şi **Anonios Cretanul**, sunt autorii picturilor murale a mânăstirilor Dyonisiou, Dochiarou şi Xenofont. Pictura capelei Sf. Nicolae de la Marea Lavră este atribuită unui alt mare nume celebru, **Frangos Kapelanos**, al cărui stil nu este cu totul aidoma Şcolii cretane. Ceea ce caracterizează această şcoală este sobrietatea mişcării şi a gestului, nobleţea şi liniştea atitudinilor, cromatica reţinută. Această artă austeră şi conservatoare subliniază suprafeţele prin linii de lumină, în timp ce un desen delicat defineşte formele. După secolul al XVI-lea, în muntele Athos cele două şcoli fuzionează, iar în secolul al XVIII-lea, prin pictura lui Denis de Furna, se înregistrează o reîntoarcere la arta lui Manuel Panselin.

Un alt tezaur important al Sfântului Munte îl constituie icoanele, multe dintre ele datând de pe vremea ultimilor împăraţi Paleologi ai Bizanţului, dar cea mai mare parte aparţine perioadei post-bizantine. Şcoala cretană se arată aici mult mai conservatoare şi mai austeră decât în pictura murală; dispreţuind preocuparea pentru detaliu ce caracterizează stilul bizantin, ea se limitează la esenţializarea expresiei figurii. Sub dominaţia turcă, pictorii s-au străduit înainte de toate pentru păstrarea credinţei şi tradiţiei ortodoxe, ilustrând cât mai limpede dogma bisericii.

Aşa cum aţi putut observa citind primul episod (Muntele Athos între tradiţie şi legendă), multe legende au curs de-a lungul timpului în legătură cu execuţia picturii icoanelor, a modului cum au ajuns la Athos, în legătură cu puterile lor taumaturgice ş.a.m.d. Multe dintre ele, mai ales cele foarte vechi, au reputaţia de a nu fi fost pictate de mână omenească sau sunt atribuite Sfântului Apostol şi Evanghelist Luca. În ceea ce priveşte venirea lor la Sfântul Munte, călugării susţin că cea mai mare parte au eşuat pe plajele muntelui, după ce au plutit pe valuri, aruncate probabil de primii lor posesori, în speranţa de a le salva de furia iconoclasmului. Cea mai preţioasă este icoana „Axion Exin", în faţa căreia Arhanghelul Gavriil, se spune că ar fi cântat axionul Maicii Domnului, „Cuvine-se cu adevărat...". Ea se află în altarul bisericii Protaton din Kareya, de unde este purtată într-o procesiune în fiecare an, între 22-30 octombrie, când este dusă la catedrala Sf. Dimitrie din Tesalonic. Ea este considerată protectoare a Sfântului Munte. Urmează apoi ca importanţă icoana Maicii Domnlui „Portaisa", despre care am amintit în primul episod. La mânăstirea Marea Lavră se află icoana Maicii Domnului „Econoama", datând din secolul al XII-lea. Despre ea se spune că are grijă de hrana şi toate trebuinţele monahilor atoniţi. Tot la Marea Lavră se află şi Maica Domnului „Cucuzelisa", în faţa căreia marele protopsalt Ioan Cucuzel cânta axionul.

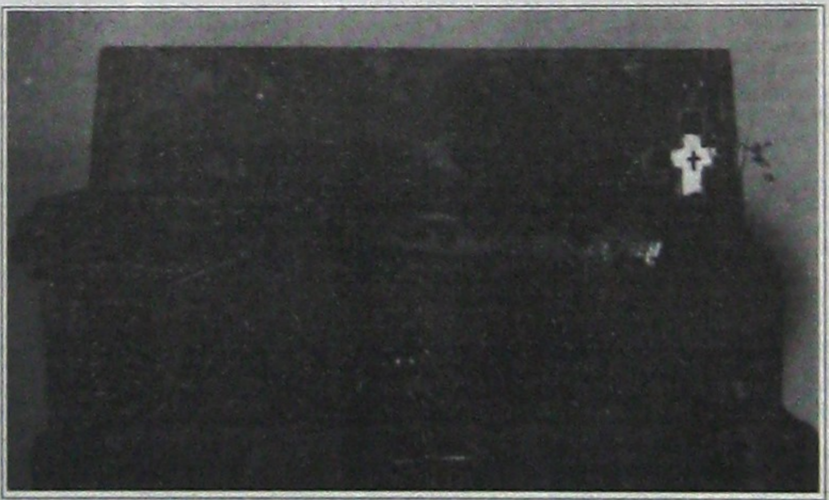

Mâna dreaptă a Sf. Ioan Botezătorul (Mânăstirea Dionisiou)

La mânăstirea Stavronichita se află icoana în mozaic a Sf. Nicolae, ce păstrează încă urmele de sânge provocate de lovitura de sabie a unui ostaş turc. De asemenea, la Mânăstirea Vatoped se află o icoană a Maicii Domnului „Junghiata" datând din secolul al XIII-lea, icoană ce a fost lovită în obraz cu un cuţit, într-un moment de pierdere a minţilor, de către un călugăr. Din obrazul Maicii Domnului a picurat sânge câteva zile, urmele putând fi observate şi astăzi. Ca şi icoana de la Stavronichita, ea a fost cercetată de oameni de ştiinţă, chimişti, care au ajuns la concluzia că nu este un efect de culoare, ci sânge adevărat. Călugărul care a lovit icoana Maicii Domnului a orbit instantaneu. Până la sfârşitul vieţii a stat într-o strană din faţa icoanei, rugându-se spre iertare. Înainte de a-şi da sufletul, se spune că Maica Domnului i s-a arătat în vis, spunându-i că păcatul i-a fost iertat, însă mâna cu care a lovit îi va fi tăiată la Judecată. La mânăstirea Hilandar se află alte două icoane făcătoare de minuni ale Maicii Domnului: „Trihierussa" (cu trei mâini) şi Icoana Acatistului. La mânăstirea Dochiarou se află Maica Domnului „Gorgoepicussa" (Grabnic -ajutătoare). La mânăstirea Pantocrator se află Maica Domnului „Gherontissa" (Îmbătrânita); la mânăstirea Filoteou, Maica Domnului „Hodighitria" (Îndrumătoarea) şi aşa mai departe, fiecare cu povestea şi minunile sale. Întotdeauna icoana a constituit ea însăşi o taină. Încărcătura sa de har, a izvorât lumină şi frumuseţe. Şi poate că nu întâmplător primul cuvânt al Hexaimeronului a fost „să fie lumină" iar ultimul „Kalon"(frumos); ca omul însuşi să devină doxologie vie întru Duhul Sfânt: Slavă ţie, celui ce ne-ai arătat nouă lumina! Din această pricină, probabil, vechii noştri iconari nu semnau niciodată, să zicem „Ion", ci „mâna lui Ion", socotind cu smerenie că mâna lor nu era decât o prelungire a vrerii Duhului Sfânt, ce-i inspira să zugrăvească chipul Mântuitorului. Impresionant este faptul că în semn de recunoştinţă pentru ajutorul şi minunile săvârşite, oamenii au atârnat pe aceste icoane tot felul de obiecte, de la bijuterii sau decoraţii militare din secolul al XII-lea, până la cele mai moderne ceasuri electronice japoneze.

Un alt tezaur al Sfântului Munte, alături de mii de obiecte preţioase, lucrate în aur, îl constituie manuscrisele şi miniaturile din bibliotecile Sfântului Munte. Aici se află peste 12.000 de manuscrise pe hârtie sau pergament, alcătuind poate cea mai bogată bibliotecă a lumii.

Am lăsat special la urmă tezaurul de nepreţuit la care se închină cu pioşenie pelerini din toate colţurile lumii: sfintele moaşte. Fiecare mânăstire are păstrate la loc de cinste, în altar, rămăşiţe ale osemintelor marilor martiri şi nevoitori ai creştinismului. În faţa lor te cutremuri, căci ele sunt o dovadă vie a scopului vieţii nostre trecătoare, rearticularea legăturii de taină cu cel ce ne-a creat din nimic şi a sădit în noi nevoia de El, aspiraţia către El.

Cea mai mare mânăstire din Athos, Sfântul Panteleimon (care are în componenţa ei 17 biserici cuprinzând 36 de altare - unele biserici numărând fiecare câte 5 altare) este posesoarea celui mai numeros tezaur de sfinte moaşte. Aici găseşti părticele din osemintele tuturor sfinţilor de peste an din calendarul ortodox. Printre aceştia amintim: Capul Sf. Panteleimon, Capul Sf. Serafim de Sarov, Mâna Sf. Eftimie, Piciorul Sf. Ioan Botezătorul, Piciorul Sf. Grigore de Nazians, Mâna Sf. Vasile cel Mare. La mânăstirea Xiropotamou găsim Piciorul Sf. Trifon, Moaştele Sf. Andrei şi cea mai mare bucată din lemnul Crucii Mântuitorului. La mânăstirea Dyonisiou găsim mâna dreaptă a Sfântului Ioan Botezătorul, cea cu care l-a botezat pe Iisus Hristos la apa Iordanului. La mânăstirea Vatoped putem să ne închinăm la brâul Maicii Domnului sau la Trestia Mântuitorului ce are prinsă de ea o bucată din purpura cu care a fost înfăţişat lui Pilat din Pont. Şi tot aici am văzut ceea ce m-a impresionat cel mai mult din întregul Sf. Munte: Capul Sf. Ioan Gură de Aur: un craniu ce împrăştie în jurul lui miros de bună mireasmă şi a cărui ureche dreaptă este absolut intactă! Explicaţia acestei minuni dumnezeieşti, după călugării atoniţi, este următoarea: cel mai bun tâlcuitor al epistolelor Sf. Apostol Pavel a fost Sf. Ioan Gură de Aur. Or, pentru ca interpretarea să fie atât de minunată - probabil prin urechea dreaptă însuşi Apostolul Pavel i-a dezvăluit sensul celebrelor sale epistole.

Privind şi închinându-mă la aceste semne dumnezeieşti, lăsate prin lumina minţii şi sufletului, nouă pelerinilor copleşiţi de păcate şi neputinţă, nouă care de atâtea ori în viaţa de zi cu zi ne simţim abandonaţi necazului şi părăsiţi de Dumnezeu, mi-am amintit de o poveste despre singurătate, povestea urmelor pe nisip. Dar despre aceasta vom pomeni în episodul următor. Până atunci, cu ochii încărcaţi de lacrima emoţiei, să încercăm să privim apele Mării Egee la crepuscul, ape ale căror unduiri sclipesc sensuri de taină.

(va urma)

Răzvan IONESCU

DESTINATAR – SCĂRLĂTESCU 14:

LA ZAIAFETUL PRESEI

Publicăm o scrisoare primită la redacţie de la unul dintre cititorii noştri. Ea se doreşte a fi un comentariu succint asupra „presei de consum" post-revoluţionare şi ar fi simplist să o considerăm doar un atac la adresa „Evenimentului zilei" şi a lui Ion Cristoiu. Iat-o:

Cel ce ar dori, peste ani, să scrie o istorie a României având la dispoziţie numai „Evenimentul zilei" (hai să începem şi noi în ordinea tirajelor!) ar constata că:

– românii erau o populaţie cu o cultură oarecum comparabilă cu a boşimanilor; ei nu citeau cărţi, nu mergeau la teatru, nu creau filozofie;

– nivelul de civilizaţie era comparabil cu al unui bantustan administrat de un homosexual alcoolic: bătăi, crime, tâlhării, scandaluri – iată atributele vieţii cotidiene;

– românii sufereau de miopie avansată; ei lecturau în două-trei minute nişte titluri, fără să-şi bată capul cu topica, logica sau alte gramatici imosibile; preferau un corp de literă despre care înaintaşii comunişti ştiau că nu e bine să se afle toată ziua-bună ziua prin ziar, deoarece are un anume impact la retina cititorului;

– românii preferau să nu gândească, delegând o singură persoană atoateştiutoare pentru această activitate riscantă; în mod tacit, faptul că acea persoană se mai contrazicea din când în când era acceptat cu înţelegere;

– românii asistau periodic la scandalul în care lipsa argumentelor erau o expresie a convingerilor adânci; prin dialog, românii înţelegeau un schimb de înjurături în care, în funcţie de nivelul politic al persoanei (se subînţelege că e vorba de politicieni şi de alţi specialişti), erau implementate părţi anatomice, strămoşi şi urmaşi, interjecţii şi alte părţi de vorbire;

– românii trăiau de pe o zi pe alta, prea puţin (sau deloc!) dispuşi să recunoască faptul că ieri au făcut (scris) o prostie sau un neadevăr flagrant: după semnarea grăbită a condicii, ei umblau cu predilecţie prin subsoluri, baruri şi parcuri în căutare de minore pe care să le violeze; cea mai mare distracţie era să obţină primul loc la concursul de măsurare a penisului;

– în fine,românii aveau un mod foarte personal de a da Cezarului ce e al Cezarului; nu o făceau ca Isus, care a spus că nu-l interesează împărăţia Cezarului, ci recunoşteau, eventual după un oftat admirativ, că slăvitul Cezar (al presei – „Evenimentul zilei") este dat naibii; că şi-ar dori şi ei să fie precum Cezar, dar nu prea reuşesc, oricât s-ar adapta concurenţei pe care a impus-o Cezarul;

Mai apropiaţi de spiritul Noului Testament, să facem noi corectura de rigoare, întrebând: Bine, dar, în afară de toate acestea, nu mai e nimic? Răspunsul istoricului care va fi scris Istoria românilor lecturând „Ev.z." nu poate fi altul decât: „În afară de acestea, nimic. Absolut nimic. Zero absolut."

Ca simplu trăitor în epoca pe care o va studia acel istoric, îmi permit o nuanţare: românii nu sunt acel nimic descris cu superbie de Cezarul presei româneşti.

Dan BOERIU

IMPORTANT

Căutăm difuzori voluntari pentru publicaţia „Mişcarea". Toţi cei interesaţi sunt rugaţi să ia legătura cu redacţia sau cu reprezentanţii MPR din ţară. Oferim un procent de 20% din costul publicaţiilor vândute (10 lei pentru fiecare exemplar).

ABONAMENTE

Abonamentele la „Mişcarea" se pot contracta prin toate ghişeele poştale şi prin filialele RODIPET S.A.

Publicaţia „Mişcarea" este trecută în catalogul presei interne la nr. 4137.

Responsabilitatea pentru conţinutul textelor publicate aparţine exclusiv semnatarilor. Punctele de vedere susţinute în paginile „Mişcării" nu pot fi atribuite formaţiunii politice MPR.

Mişcarea Pentru România îşi asumă responsabilitatea numai pentru documentele sau comunicatele publicate de către reprezentaţii săi autorizaţi sub semnătură oficială (cu precizarea funcţiei deţinute în cadrul MPR).

•

Publicarea unor articole (integral sau fragmente) apărute în paginile „Mişcării" nu este permisă decât cu acordul scris al Redacţiei.

Publicaţia „Mişcarea" este editată de Mişcarea Pentru România, formaţiune politică înregistrată la Tribunalul Municipiului Bucureşti, prin Decizia civilă nr. 33/23.12.1991, dosar nr. 31/P/1991. Direcţia publicaţiei este asigurată de Departamentul Relaţii Publice al MPR.

Adresa: Strada Şcărlătescu nr. 14, Sector 1, Bucureşti, 78.158
Telefon: 659.45.72.; Fax: 312.41.15.
Cont deschis la Banca Română pentru Dezvoltare
Sucursala Municipiului Bucureşti (BRD - SMB), nr. 40.729.96.133.178.

REDACŢIA:

George Roncea – Prim Redactor
Alexandru Zlatco – Şef departament social
Sandra Cristea – Şef departament cultural
Claudia Burulană
Pavel Mureşanu
Ioan Pera
Bogdan Munteanu – Secretar de redacţie
Karina Knapek – Fotoreporter
Victor Roncea
Dan Dungaciu
Laura Lotreanu
Silviu Rareş

Ştefan Doru Dăncuş – Corespondent Sibiu

Program relaţii cu publicul: miercuri şi vineri, orele 16.00 – 20.00

O SCRISOARE:

„Stimată redacţie...

Mă numesc Nechita Radu, sunt student tocmai în „oraşul roşu" şi doresc să realizez prin această scrisoare şi replica „punţii" pe care revista „Mişcarea" a reuşit să o interpună între ideile şi convingerile noastre. Spun „noastre" pentru că, deşi semnez doar eu, am asentimentul mai multor colegi. Găsim publicaţia ca pe o oglindă a sufletelor noastre, iar asta n-o scriu ca să vă înduioşez. Monotonia neputinţei trebuie spartă de optimismul logic al tânărului care ştie că Istoria are o oră şi pentru el şi de aceea dorim să ne găsim unii pe alţii şi împreună să ne regăsim în spiritul poporului român şi în morala creştină. Poate s-a mai scris asta, dar vreau să aştern pe hârie exact aşa cum cred. Vă mulţumim pentru românismul ce-l găsim ca nicăieri altundeva.

Cu stimă,
Nechita Radu

P.S. Aş dori să obţin de la dvs. Programul MPR pentru o cunoaştere aprofundată înaintea pasului următor.

POŞTA REDACŢIEI

- Elena Auer - Arad, Mircea Drăgan - Agnita, Gheorghe Hodorog, Sorin Căpitănescu - Craiova:

V-am expediat cărţi, numere din „Mişcarea", sau suplimente - în funcţie de solicitările Dvs. Plata lor se face ramburs. Vă mulţumim pentru scrisori.

- N. Nicolescu şi coautori la „Istoria României în date":

La cererea Dvs., publicăm mai jos scrisoarea pe care ne-aţi trimis-o:

«În „Mişcarea", II, nr.6 din 15 iunie 1993 a apărut articolul nesemnat «Cum ne educă „educatorii"? Azi: „Istoria României în date"»,care cuprinde o aspră critică a lucrării amintite în titlu, apărută într-o nouă ediţie, la Chişinău, în 1992.

În legătură cu această ediţie, vă informăm că ea a fost publicată de către editura „Crai Nou" din Căuşeni, Republica Moldova, fără consultarea şi fără acordul autorilor, astfel că ei au constatat că în Bucureşti se vindeau exemplare din această „ediţie-pirat". (Evident, nu au fost încasate nici un fel de drepturi de autor.)

V-am fi recunoscători dacă aţi publica textul acestei scrisori în periodicul Dumneavoastră.

De altfel, autorii au adresat „Agenţiei de stat pentru drepturile de autor a Republicii Moldova" din Chişinău o scrisoare de protest în care cereau retragerea din librării a exemplarelor de cărţi rămase nevândute, precum şi publicarea în presa de la Chişinău şi Bucureşti a unei note în care să se precizeze că „Istoria României în date", ediţia 1992 – Căuşeni, a fost reeditată fără consultarea şi consimţământul autorilor.»

Nu suntem foarte lămuriţi asupra unui lucru: vă deranjează numai faptul că volumul ai cărui autori sunteţi a fost publicat la Chişinău fără a vă da acordul (implicit fără drepturi de autor), sau aţi fi dorit să revizuiţi textul înainte de această republicare? Sperăm, pentru onoarea Dvs., că sunteţi mai puţin afectaţi de pierderile materiale decât de cele morale şi culturale rezultate de pe urma acestei „ediţii-pirat".

– Gh. O. Stavăr - Folteşti, Galaţi:

Vă mulţumim pentru documentul trimis. Vom face şi noi cercetări privind perioada din care provine. De asemenea, vă suntem recunoscători pentru îngrijorarea Dvs. în legătură cu cheltuielile legate de expediţia materialelor noastre,pe care le suportăm permanent. În ciuda pierderilor pe care le suferim permanent, noi vom menţine această politică redacţională pentru a face cunoscute ideile pentru care militam şi din respect pentru cititorii noştri, care îşi rup din pâinea zilnică pentru a ne citi. Oricum, nu mor caii când vor câinii, nu?

Cât despre „Suntem cu ochii pe voi", cei mai mulţi dintre cititorii noştri o consideră o sintagmă inofensivă. Ea nu face, de altfel, decât să afirme un adevăr: realmente, urmărim cu toată atenţia activitatea publicistică din România şi o sancţionăm cu promptitudine tot ce ni se pare rău sau injust.

– Radu Nechita - Galaţi:

Îţi mulţumim pentru scrisoare şi vei primi Programul şi Statutul Mişcării Pentru România, spre – vorba ta – „o aprofundare înaintea pasului următor". Ni se pare extraordinar şi totodată simptomatic faptul că intelectuali tineri din toată ţara, înzestraţi cu autentice sentimente româneşti, ajung în mod independent unii de alţii la aceleaşi concluzii: avem datoria de a porni o acţiune politică, acţiune care în mod coerent şi unitar să ne reprezinte ca generaţie şi să determine ieşirea României din incredibilul infern moral şi material în care ne zbatem. Credem că la acest lucru te gândeai vorbind de „pasul următor".

– Marian Ghionu - Brăila:

Ideile şi subiectele pe care ni le propui spre abordare sunt deosebit de interesante. Avem şi noi materiale (ca acelea trimise de tine şi similare), pe care urmează să le facem publice la momentul oportun. Vei primi prin poştă un răspuns mai amplu. Totodată, îţi vom trimite toată documentaţia şi numerele solicitate din colecţia „Mişcării". Rămâne de asemenea valabilă şi nota publicată în numărul trecut la această rubrică, în legătură cu înscrierea în Mişcare.

DRAGI CITITORI:

Suntem bucuroşi să publicăm articole şi reportaje cu privire la temele tratate în cadrul rubricilor noastre, precum şi, în general, cu privire la orice temă ce prezintă interes pentru generaţia noastră. Ar fi bine ca materialele trimise să nu fie prea voluminoase şi, pe cât posibil, să fie dactilografiate la două rânduri.

Vă rugăm să precizaţi vârsta, profesia, adresa exactă şi numărul de telefon la care puteţi fi găsiţi.

Vă aşteptăm!

„Să deschidem românilor drumul spre România. Românii au nevoie acum, tot atât de mult ca de pâinea de toate zilele, de cărturari care să le dăruiască încredere în principiul românesc, credinţă într-însul, mândria de a fi ce sunt.(...)"

ANTON GOLOPENŢIA

1909 – 1951

DATE BIOGRAFICE:

Născut la 12 mai 1909, în comuna Prigor (judeţul Caraş-Severin). Liceul la Timişoara.

Studii universitare la Bucureşti, unde obţine licenţa în drept (1930) şi pe cea în filozofie (1933).

1932-1933 conduce secretariatul Ministerului Instrucţiei, Cultelor şi Artelor.

1935-1936 studii în Germania, la universităţile din Berlin, Hamburg şi Leipzig. Teză de doctorat în 1936, la universitatea din Leipzig, cu profesorul H. Freyer.

1936-1939 asistent la Catedra de sociologie, etică şi politică a Universităţii din Bucureşti.

1940-1948 lucrează la Institutul central de statistică, ocupând diferite funcţii.

1951 moare la închisoarea Jilava.

DIN OPERA LUI ANTON GOLOPENTIA

Articole la *Azi*, *Dreapta*, *Curentul* etc. Publică numeroase studii în reviste de specialitate: *Arhiva pentru ştiinţă şi reformă socială*, *Sociologie românească*, *Revista de higienă socială*, publicaţii străine. Numeroase lucrări în colaborare.

1932 – Îşi începe activitatea publicistică;

1936 – **Die Information der Staatsfuehrung und die ueberlieferte Soziologie.** Teză de doctorat.

1938 – Articole pentru Enciclopedia Română;

1939 – **Îndreptar pentru instrucţia sociologică în şcolile de pregătire a Serviciului Social al tineretului;**

1939 – **Geopolitica**, Craiova (culegere de studii);

1941 – Fondator al revistei **Geopolitica şi Geoistoria** (studii şi articole);

1941 – **Dâmbovnicul, o plasă din sudul judeţului Argeş** (cercetare monografică);

1941 – **60 de sate româneşti** (anchetă sociologică, 2 vol.);

1943-1944 – **Românii din Timoc** (culegere de izvoare, 2 vol.).

GEOPOLITICA – ÎNTRE REVIRIMENT ŞI CONTINUITATE

A te plasa astăzi pe poziţiile acuzatorului intransigent sau a respinge aprioric preocupările geopolitice, a cataloga geopolitica drept „gazetărie" sau „unealtă de stârnit războaie" (precum Demangeon în perioada interbelică), a cere „a-i suci gâtul" (G. Heyden) sau a o decreta „trăncăneală pseudoştiinţifică" (Karl-Heinz Pfeffer), a o caracteriza drept „neştiinţă" sau „o pseudoştiinţă" (R. Aron), a o transfera doar pe domeniul controlat în întregime de ideologii nazismului şi a rata astfel o corectă aşezare în faţa contribuţiilor (sau eşecurilor) savanţilor ce au lucrat pe această direcţie – înseamnă nu doar privarea de un instrument decisiv de investigaţie, cât mai ales instalarea – liber consimţită! – la periferia dezbaterilor toretice de după cel de-al doilea război mondial. Căci cu toată pudoarea ce-o afişau aceia care-i aminteau numele sau fundamentele, cu tot oprobiul ce s-a stârnit asupra ştiinţei geopoliticii, aceasta a ajuns să se impună definitiv. Marii precursori, i-am numit în primul rând pe Friedrich Ratzel, Rudolf Kjellen, Karl Haushofer, au fost urgent „re-descoperiţi" cu privirea nealterată de intruziuni ideologice, iar operele lor traduse şi introduse în circuitul de idei.

Lecţia este poate exemplară, căci maniera nu este nici pe departe unică. Critica „ştiinţifică" acerbă împotriva „pseudoştiinţei" s-a transformat, nu după multă vreme, într-un conflict al ideologiilor. Geopolitica a fost identificată cu ideologia nazistă, iar critica celei din urmă s-a considerat a fi suficientă pentru cea dintâi. S-a obţinut astfel o critică „de la distanţă", adică o eludare treptată a obiectului vizat. Se critica **ideea** de geopolitică, permiţând astfel ca, în spatele ei, preocupările de geopolitică (chiar dacă botezte altfel) să prolifereze aproape nestingherit.

Geopolitica nu a sucombat niciunde din raţiuni strict ştiinţifice (deşi a suferit corecţii şi purificări obligatorii), ci doar exterminată din considerente pur ideologice. Nu urmărim paradoxul, când susţinem că preocupările geopolitice au fost (şi sunt) eleminate – la limită – din raţiuni geopolitice.

Pentru a înţelege adevărata evoluţie a geopoliticii, pentru a surprinde consecinţele efective ale existenţei sau inexistenţei acestui gen de preocupări la nivelul unei societăţi (moduri de gândire, principii, opinii, etc.) trebuie operate obligatorii rectificări. Au devenit loc comun aproape, al investigaţiilor pe această temă, declaraţii precum: „revirimentul geopoliticii este anunţat încă de la sfârşitul anilor 70, când în Statele Unite Henry Kissinger denunţă *comportamentul geopolitic* al Uniunii Sovietice asupra lumii a treia, iar Colin S. Gray publică **The Geopolitics of the Nuclear Era** (1977)". Se mai pomenesc apoi cele două volume ale lui K. Haushofer, publicate în 1979, apariţia în 1982 la Paris a unui insitut şi a unei reviste şi editarea în 1981 a unui atlas geopolitic modern. Se conchide că, după organizarea în 1983 a primei conferinţe postbelice asupra geopoliticii, în 1985 aceasta se reinstalează în cancelariile occidentale.

Aceasta ar fi, să-i spunem, varianta oficială. Naivă, teribil de simplificatoare şi mai ales falsificatoare. Procedeul este clasic: eludarea conţinutului efectiv (fondul) prin transferarea dezbaterii la nivelul terminologiei (forma). Mai concret. Existenţa cu adevărat a unei resurecţii (reviriment) a geopoliticii presupunea în prealabil o despărţire de ea; ceea ce nu s-a întâmplat în realitate decât în anumite zone (regiuni geografice). Astfel că, pentru a acoperi complet conjunctura creată, este necesară viziunea complementară. Propunem formula „permanenţa geopoliticii", ce dobândeşte valabilitate nu prin transpunerea riguroasă a paradigmei clasice, cât mai ales prin existenţa (şi persistenţa!) **unui mod de a gândi şi a aborda problematica adusă în discuţie.** Nici zgura declaraţiilor oficiale, nici „gradul de vizibilitate" nu au acum importanţă.

În perioada interbelică, capii şcolii geopoliticii germane au definit noţiunea de „geopolitică" în felurite formule. Deşi toate par a contura o aceeaşi trăsătură (legătura spaţiu - evoluţie politică), o nuanţă se dovedeşte fundamentală: dacă iniţial definiţia propusă era formulată în termeni tranşanţi, în genul: „doctrina despre **determinarea** politicii de către factorul geografic" (I. Hoffmeister şi K. Haushofer), ulterior nuanţele încep să transpară, ea devenind treptat: „**corelaţia** dintre lumea spaţială înconjurătoare a omului şi formele vieţii sale politice" (A. Haushofer) şi mai ales „cunoaşterea statului prin gândirea spaţială" (Adolf Grabowski).

Fără să ne propunem aici o discuţie exhaustivă asupra mult discutatei probleme a definirii geopoliticii, subliniem doar trecerea treptată de la **determinare** la **corelaţie** în formulările propuse.

O considerăm, spuneam, fundamentală, cel puţin prin prisma evoluţiei ulterioare a evenimentelor. Dacă întreg corpul teoretic al geopoliticii (epurat de absurdele pretenţii ale conducătorilor nazişti) îndreptăţesc al doilea tip de definire, criticile ulterioare ce s-au făcut la adresa ei vizează aproape total primul tip. Falsificând obiectul (acceptând tacit blocajul într-o definiţie) rămânea astfel deschisă posibilitatea continuării şi proliferării geopoliticii. A susţine că „după 1985 geopolitica se reinstalează în cancelariile occidentale" înseamnă a accepta postura naivă în care te instalează critica „oficială", dar mai ales a renunţa la posibilitatea de deslușire corectă a evenimentelor.

Lesne de înţeles că primii care au profitat de această confuzie (voită!), promovând-o în continuare, au fost savanţii germani. Efectele criticilor utilizate după cel de-al doilea război mondial au fost practic nule. Consecinţa? În ianuarie 1951 reapare nestingherită **Revista de geopolitică** (editată până în 1944 de K. Haushofer), cu acelaşi titlu, acelaşi aspect şi scoasă de aceiaşi editori. În acelaşi an apare lucrarea lui A. Haushofer (fiul lui K. Haushofer) **Geografie politică generală şi geopolitică**, scrisă în cel de-al doilea război mondial, cu scopul declarat de a readuce geopolitica germană pe tărâmul ştiinţei. Vechea **Comunitate de lucru pentru geopolitică**, cunoscuta organizaţie interbelică este practic reabilitată în 1954. Şi încă un episod grăitor pentru conjunctura creată: Adolf Grabowski, geopolitician din perioada interbelică, însă oponent al lui K. Haushofer şi al şcolii sale (şi pentru acest motiv marginalizat atunci), ajunge să acuze în 1956 de distorsiune gravă a ştinţei geopoliticii pe aceştia din urmă. Considerându-se un nedreptăţit în perioada supremaţiei lui K. Haushofer, iată că A. Grabowski revine spectaculos, afirmându-şi cu dezinvoltură doctrina şi susţinându-şi acum vechile poziţii. Nu interesează aici un posibil arbitraj al întregii chestiuni, însă un aspect trebuie obligatoriu subliniat: confruntarea se desfăşoară pe canavaua fundamentelor geopoliticii, astfel că, indiferent de opţiunea de moment, geopolitica este cea învingătoare. Prin menţinerea ei în spiritul public şi de aici, indirect, prin validarea ei.

Urmările? Decisive, iar pe termen lung fundamentale pentru evoluţia unei societăţi: câmpul dezbaterii ştiinţifice (apoi politice) a fost impregnat în Germania postbelică de ştiinţa geopoliticii (am spune acum, de maniera de a gândi geopolitic). Existenţa acestei dimensiuni semnifică în principal cristalizarea a noi moduri de gândire, noi viziuni şi concepţii, noi tipare de comunicare, dar mai ales somaţia permanentă asupra legiuitorului (decidentului) politic. Pe termen lung, înseamnă o opţiune de mare continuitate, de suficientă amploare pentru a urmări eficace scopuri bine precizate. Şi Germania nu este singurul caz.

Geopolitica, aşa cum propunem s-o gândim acum, o atitudine teoretică, un mod de abordare – într-un sens chiar mai amplu decât „conştinţa geografică a naţiunii" de care s-a vorbit în perioada interbelică – ce înglobează şi repere valabile fixate de vechii ei teoreticieni, îşi dovedeşte astfel rolul fundamental la scara unei societăţi. O societate privată la un moment dat de un asemenea instrumentar (geopolitică, ştiinţe sociale etc.) înseamnă o societate dezarmată şi aproape anihilată în faţa încercărilor la care ajunge să fie supusă. Dacă evoluţia Germaniei confirmă astăzi asemenea aprecieri, iată că şi traseul României pare să justifice ultimele observaţii.

Lupta dintre cele două zone europene ce au coborît cortina de fier pentru a vedea parcă mai bine ce şi cât de radical le desparte, trebuie gândită şi de pe acest palier. Remarca-avertisment a lui A. Golopenţia devine mai actuală ca oricând: *„Realismul, privirea realităţii şi a prefacerilor ei, este atitudinea de totdeauna a înfrânţilor tenaci, care vor să descopere cât de curând că rânduiala impusă de învingători începe să fie depăşită, aşa cum stăruinţa de a se menţine pe planul juridic al reglementărilor internaţionale ce le consacră hegemonia este atitudinea tuturor învingătorilor"*.

România (societăţile răsăritene) este obligată să anunţe astăzi (şi) **revirimentul** geopoliticii, tocmai din cauza **continuităţii** acesteia (mai mult sau mai puţin camuflată) la cei care i-au decis – şi vor să-i mai decidă încă – destinele.

Dan DUNGACIU